

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Veronika Hrubá

**Kriminologické aspekty organizované
kriminality**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Miroslav Scheinost

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 06.08.2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 122.640 znaků včetně mezer.

V Praze dne 07.08.2023

Veronika Hrubá

Na tomto místě bych chtěla upřímně poděkovat vedoucímu této práce, PhDr. Miroslavu Scheinostovi, za odborné vedení, vstřícnost a čas, který mi v průběhu psaní věnoval, a především za cenné rady a doporučení, díky kterým práce mohla vzniknout.

Obsah

Úvod	1
1. Charakteristika základních pojmů	3
1.1. Organizovaná kriminalita	3
1.1.1. Pojmové znaky	4
1.1.2. Organizovaná kriminalita v České republice	5
1.1.3. Vliv pandemie COVID-19 na organizovanou kriminalitu	8
1.2. Organizovaná zločinecká skupina	9
1.2.1. Organizovaná skupina	10
1.2.2. Specifika postihu dle trestního zákoníku	11
2. Pachatelé organizované kriminality	12
2.1. Obecná charakteristika	12
2.2. Jednotlivé skupiny pachatelů	13
2.2.1. Tuzemské a smíšené skupiny	14
2.2.2. Mezinárodní skupiny	14
2.2.3. Bílí koně	15
2.3. Kriminogenní faktory	16
2.3.1. Rizika dle oblastí výskytu	17
3. Vznik organizované zločinecké skupiny	20
3.1. Příčiny vzniku	20
3.2. Fáze vzniku	20
3.2.1. Vzájemná důvěra versus násilí a hrozba násilí	21
3.2.2. Navazování kontaktů	22
3.3. Osobnost vůdce	23
4. Struktury v rámci organizované zločinecké skupiny	26
4.1. Modely podle studie Spojených národů z roku 2002	27
4.2. Modely podle von Lampeho z roku 2008	27
4.3. Modely podle Jay S. Albaneseho z roku 2015	28

4.4.	Srovnání	29
5.	Práce na odhalování organizované kriminality	30
5.1.	Specifika odhalování organizované kriminality	30
5.1.1.	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu.....	31
5.1.2.	Použití agenta.....	32
5.1.3.	Sledování osob a věcí.....	33
5.1.4.	Daňová kobra	33
5.1.5.	Zvláštnosti stop a vyšetřování.....	34
5.2.	Instituce zapojené do boje proti organizované kriminalitě.....	35
5.2.1.	Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ)	36
5.2.2.	Mezinárodní spolupráce.....	37
5.3.	Slabá místa organizované zločinecké skupiny	38
5.3.1.	Financování.....	39
5.3.2.	Komunikace	41
5.3.3.	Nedbalost členů a vnitřní zrady	41
6.	Kazuistika	43
6.1.	Zbavení osobní svobody, vydírání, vraždy	43
6.2.	Padělání a pozměnění veřejné listiny	48
	Závěr	52
	Seznam zkratk.....	54
	Seznam tabulek.....	55
	Seznam obrázků.....	56
	Seznam použitých zdrojů.....	57
	Abstrakt.....	62
	Klíčová slova	62
	Abstract	63
	Key words.....	63

Úvod

Téma organizované kriminality je téma velice zajímavé a širokou společností vyhledávané. Jeho přitažlivost zřejmě spočívá v komplikovanosti a závažnosti organizované kriminality, přičemž k jejímu odhalení je třeba pečlivé a intelektuální práce trvající zpravidla delší dobu. Dopady organizované kriminality se negativně dotýkají jednotlivců, společností v rámci státu, států i mezinárodního společenství. Zároveň jsou na pachatele organizované kriminality kladeny více či méně odlišné nároky než na pachatele jiných typů kriminality, čímž se sami pachatelé organizované kriminality a jejich motivace stávají skutečností hodnou zkoumání a porozumění.

Výše uvedenému odpovídá i rozsáhlost celé problematiky, proto podat podrobný rozbor celého tématu považuji v rámci této práce za nemožné, a na druhou stranu nepovažuji ani za vhodné omezit se pouze na obecný popis co nejvíce věcí. Tato práce se tak zaměřuje na základní jednotku organizované kriminality, a to organizovanou zločineckou skupinu, jako jednu z forem činnosti. Cílem práce je tak pochopit funkci organizovaných zločineckých skupin, příčiny vzniku organizované zločinecké skupiny a motivaci pachatelů participovat v takové skupině, včetně předpokladů a nároků, které jsou na pachatele kladeny.

V rámci toho nelze opomenout, že v čele skupiny stojí vedení, které zajišťuje, aby organizovaná zločinecká skupina fungovala a nenastal chaos. Vystává tedy otázka, jak moc organizovaná zločinecká skupina spoléhá na osobnost svého vůdce a zda a jak rychle ho dokáže případně nahradit. Od pozice vůdce organizované zločinecké skupiny se pak odvíjí další rozvrstvení skupiny, kterému se práce také podrobněji věnuje.

Skutečnost, že si naše společnost uvědomuje vysokou škodlivost nelegální činnosti organizovaných zločineckých skupin, prezentuje práce na konci první kapitoly, kde popisuje specifika přísnějšího postihu organizovaných zločineckých skupin v rámci českého trestního zákoníku. V části Práce na odhalování organizované kriminality se práce naopak mimo jiné zabývá snahou české právní úpravy motivovat pachatele, kteří se účastnili nějaké činnosti v rámci organizované kriminality, ke spolupráci příslibem mírnějšího postihu.

Jak již bylo výše uvedeno, není pochyb o tom, že organizovaná kriminalita je komplexní, závažný a těžko odhalitelný jev, avšak i takový má své slabiny. Práce tak navazuje na svůj popis vzniku a fungování organizované zločinecké skupiny a rozebírá možná slabá místa skupiny, která mohou vést k narušení důvěry mezi členy skupiny nebo až k odhalení skupiny jako takové. Na samotném odhalení organizovaných zločineckých

skupin se podílí celá řada institucí, jejichž úkolem je identifikovat skupinu, její strukturu, členy, aktivity a zajistit nelegálně získaný majetek a zisky.

Organizovaná kriminalita je celosvětový problém s dlouhou historií, který může mít ve světě různé podoby a nástroje činnosti. Podstata ovšem zůstává vždy stejná, a to soustavně dosahovat co největších zisků bez ohledu na pravidla. Přestože se tato práce nezabývá historickým vývojem organizované kriminality ve světě, lze tuto problematiku více než doporučit při zájmu o další proniknutí do světa organizované kriminality, stejně tak již rozkryté struktury celosvětově známých organizací, jako jsou čínské triády, japonská Jakuza, americká La Cosa Nostra, sicilská Mafie, neapolská Camorra a další. Tato práce se zaměřuje na prostředí České republiky, především co se týká kazuistiky použité pro podrobný rozbor, avšak za užití i zahraničních zdrojů, a dává si za cíl hledět spíše do budoucnosti a pracovat s co možná nejaktuálnějšími informacemi.

1. Charakteristika základních pojmů

1.1. Organizovaná kriminalita

Téměř každý se pravděpodobně v průběhu života setká nebo již setkal s pojmem „organizovaná kriminalita“ a dokáže si pod ním něco představit. „*Veřejnost organizovaný zločin zcela jistě vnímá jako významný problém, což dokazují i další výzkumy veřejného mínění realizované Centrem pro výzkum veřejného mínění. Podle těchto šetření jsou organizovaný zločin a korupce jako nejzávažnější celospolečenské problémy vnímány veřejností dlouhodobě.*“¹ Může ale existovat obecná charakteristika, o které by se dalo říct, že na ní panuje shoda pro tak široký pojem, jehož náplň se spolu se společenskými změnami a vývojem lidské existence v čase proměňuje? Neměnná je především skutečnost, že se jedná o společensky škodlivý jev pronikající do různých oblastí, jejichž prostředí společnost považuje za tak nebezpečné, že účastníky takového prostředí stíhá a trestá. Ve smyslu zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „TZ“), se může jednat například o neoprávněné odebrání tkání a orgánů (§ 164), obchodování s lidmi (§ 168), kuplířství (§ 189), výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192), nedovolené ozbrojování (§279), organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (§ 340) a další majetkové trestné činy, trestné činy proti svobodě, drogová kriminalita, korupce či do určité míry terorismus a extremismus, pokud s tím máme na mysli, že organizovaná kriminalita obecně není vedena ideologií nebo náboženským přesvědčením. Narozdíl od organizované kriminality není hlavním cílem teroristických a extremistických skupin dosažení maximálního možného zisku, jako spíše destabilizace společnosti.

Odborná literatura používá vedle pojmu organizovaná kriminalita též pojem organizovaný zločin. V závislosti na osobě autora můžeme buď předpokládat, že se jedná o pojem zaměnitelný s pojmem organizovaná kriminalita nebo pochopit tento pojem jako určitou formu organizované kriminality vykazující složitější struktury. Širší pojetí je obvyklé v evropských zemích, zatímco americká literatura pojmy rozlišuje.² S pojmem zločin je také spojeno určité citové zabarvení, konkrétně odsouzení takového jednání. Hodí se tak například do médií.

---

¹ CEJP, Martin, Šárka BLATNÍKOVÁ, Lucie HÁKOVÁ, Jakub HOLAS, Ivana TRÁVNÍČKOVÁ a Jiří VLACH. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 211 s. ISBN 978-80-7338-155-4. s. 94.

² GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 448.

To, jak chápeme organizovanou kriminalitu a jak ji popíšeme, má znatelný dopad. Pokud se mezinárodní společenství shodne, že se jedná o rozpínající se globální hrozbu, odůvodňovalo by to zřejmě větší soustředění prostředků společnosti na boj proti organizované kriminalitě.

1.1.1. Pojmové znaky

Pokud bychom hledali shodné pojmové znaky napříč níže citovanými autory, kteří se věnují studiu organizované kriminality, zjistili bychom, že jejich definice mají společné následující znaky: **skupinovost, soustavnost, dosažení maximálních možných zisků a jiných výhod, hierarchie a dělba činností.** Jsou to právě vysoké zisky, které organizované kriminalitě dovolují prorůstat do hospodářských a politických struktur státu. V rámci těchto struktur pak pachatelé organizované kriminality rozšiřují svůj vliv a snaží se zabránit vlastnímu odhalení a postihu, a to například korupcí orgánů veřejné moci, ničením stop, zastrašováním, přeléváním vlivu do mediálního prostoru nebo finančních institucí k praní špinavých peněz a využití finančního systému. Takto prorostlé instituty pak rychle ztrácejí svoji kladnou funkci pro společnost.

Skupinovost můžeme chápat jako skutečnost, že jednotliví členové musí spolupracovat, pokud chtějí, aby jejich činnost byla v rámci skupiny úspěšná. Každý má svůj úkol, přičemž ostatní jsou závislí na jeho úspěšném provedení. Může se jednat o doručení zprávy, vyzvednutí zásilky, vylákání svědka, zničení dokumentů, distribuci finančních prostředků atd. Výše uvedené vyžaduje, aby mezi členy fungovala také vzájemná podpora a ochrana. Naopak struktura skupiny a její zaměření je zpravidla nezávislé na jednotlivých členech a úspěšně funguje i při nahrazení členů nebo přesunutí úkolů na jiné členy. Skupinovost se pak může týkat regionální, národní nebo až mezinárodní úrovně.

Soustavnost organizované kriminality spočívá v dlouhodobém opakování trestné činnosti. Cílem organizované kriminality je nikoli jednorázová akce, ale trvalý zdroj aktivit a příjmů. Za tímto účelem jsou vytvářeny plány, strategie, minimalizují se rizika, neustále dochází k adaptaci na nové podmínky v právním a technologickém prostředí. V tomto ohledu je tedy na pachatele organizované kriminality kladen určitý požadavek na profesionalitu, znalosti a schopnosti, pokud má dojít k úspěšnému přizpůsobení se náhlým i postupným změnám ve společnosti.

Pokud jde o dosažení maximálních možných zisků a jiných výhod, je nutno říct, že se jedná o primární cíl organizované kriminality. Jiné výhody mají spíše funkci

stabilizační a legitimizační. V důsledku si jimi organizovaná kriminalita zajišťuje ochranu, politický vliv, kontrolu, uznání a podobně. Jakýmikoli dostupnými prostředky, často spojenými s korupcí nebo hrozbou násilí, poté vykořisťuje společnost. Ne veškerý zisk je však rozdělený mezi pachatele organizované kriminality, část zisku je třeba k udržení bezpečnosti, část se dostává do legálních hospodářských struktur práním špinavých peněz a velká část zisku je potřeba na zajištění výše zmíněné soustavnosti investováním do rozvoje.

Činnost organizovaných zločineckých skupin je realizována skrze často přísnou hierarchii. Hierarchie má především zajistit efektivní rozhodování, dohled nad dodržováním pravidel, výkon sankcí při porušení pokynů nebo pravidel, zajištění pocitu stability, usnadnění komunikace a koordinace, ale i řešení krizových situací či sporů mezi členy skupiny, které by mohly ohrozit existenci skupiny nebo ji uvrhnout do chaosu.

V rámci hierarchie pak dochází k dělbě činností, jakožto poslednímu výše zmíněnému pojmovému znaku organizované kriminality. Jednotliví členové přijímají specifické role a zároveň s nimi i odpovědnost. Různé role poté vyžadují různou míru specializace, tj. dovedností. Rozdělením úkolů mezi jednotlivé osoby se značně ztěžuje práce na identifikaci jednotlivých členů a celkově aktivit skupiny. Dělbá činností pak v neposlední řadě umožňuje vykonání složitých akcí, jejichž odhalování je závislé na skládání dílčích kousků informací dohromady, a to i za situace, kdy se může na první pohled zdát, že spolu dané informace vůbec nesouvisí, nebo kdy některé důkazy a informace jsou dokonce uměle vytvořené, aby odvedly pozornost.

1.1.2. Organizovaná kriminalita v České republice

V České republice není organizovaná kriminalita Policií ČR sledována v žádné samostatné kriminální statistice. Institut pro kriminologii a sociální prevenci se organizovanou kriminalitou zabývá od roku 1993, kdy každoročně provádí v této oblasti šetření analýzou dostupných dat a dotazováním příslušníků policejních orgánů a pracovníků Generálního ředitelství cel. Podkladem pro závěry o organizované kriminalitě dále mohou být dílčí statistiky, expertní šetření a z nich vyvozené kvalifikované odhady, případové studie, spisový materiál a další.

Následující dvě tabulky, sestavené Policií ČR, ukazují počty skutků a stíhaných osob od roku 2016 do roku 2021 v souvislosti s účastí na organizované zločinecké skupině

jakožto trestného činu dle § 361 TZ. „Potvrzuje se, že organizovaný zločin, alespoň v podmínkách ČR, je spíše záležitostí pachatelů nad 30 let s nulovým podílem mladistvých.“³

Tabulka č. 1: Přehled počtů skutků v roce 2016 až 2019 – Účast na organizované zločinecké skupině

TSK takticko-statistická klasifikace	2016	2017	2018	2019
registrované skutky v roce	11	5	9	24
z toho v témže roce objasněno	6	4	6	14
registrováno v předešlých obdobích, objasněno v předmětném roce	2	1	1	2
objasněno celkem v předmětném roce	8	5	7	16
stíháno osob v předmětném roce	73	42	64	95
z toho ukončeno návrhem na podání obžaloby	4	2	2	20

Zdroj: Policie ČR, 2020

Tabulka č. 2: Přehled počtů skutků v roce 2020 a 2021 – Účast na organizované zločinecké skupině

TSK takticko-statistická klasifikace	2020	2021
registrované skutky v roce	18	22

Zdroj: Policie ČR, 2022

Hodnoty znázorněné v tabulkách výše jsou však jen zlomkem, co se týká postihu organizovaných zločineckých skupin. Jedná se o případy, kdy existenci takové skupiny bylo možné prokázat. V opačném případě se pachatelé trestají za jednotlivé spáchané trestné činy. V tabulkách pak není zachycena možná jiná kvalifikace skutku v řízení před soudem po podání obžaloby.

Organizovaná kriminalita se v České republice objevuje již před rokem 1989, avšak po roce 1989 se na území České republiky pro organizovanou kriminalitu vytvořily relativně příznivé podmínky, když došlo k otevření státních hranic, rychlému vytváření trhu, privatizačním procesům s nezájmem o původ použitých peněz, opožděné tvorbě legislativy a zároveň na území České republiky nebyla organizovaná kriminalita schopná konkurovat dravé zahraniční konkurenci, přičemž státní aparát neměl dostatek zkušeností pro efektivní boj s organizovanou kriminalitou.⁴ Organizovaná kriminalita se tak stala pro veřejnost

³ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 456.

⁴ NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice, 1. vydání*. Praha. Themis, 2003, 402 stran. ISBN 80-7312-018-6. s. 37-39.

něčím, co přichází spíše ze zahraničí a pozornost byla věnována více přísnějším kontrolám na hranicích a aktivitám zahraničních osob než státním příslušníkům České republiky. Následoval poměrně intenzivní boj zahraničních a tuzemských organizovaných zločineckých skupin o území a vliv a situace se stabilizovala až v roce 1997.⁵

Pokud jde o aktuální stav v oblasti organizované kriminality, hraje primární roli jako zdroj Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 vydaná Ministerstvem vnitra ČR v roce 2018 (dále jen „Koncepce Ministerstva vnitra“), která částečně vychází z Auditů národní bezpečnosti. Dle této Koncepce má organizovaná kriminalita nyní tendenci přesouvat se do kyberprostoru s celou řadou aktivit, jakými jsou „*různé typy podvodného jednání (například vylákávání plateb na základě smyšlených či upravených podkladů a faktur), kybernetické kriminality (elektronické vydírání, šíření škodlivých programů, krádeže identity, provozování nelegálních tržišť v síti skrytého internetu apod.) a postupů spojených s legalizací výnosů z trestné činnosti (emise vlastních virtuálních měn či převody virtuálních měn)*“.⁶ Orgány činné v trestním řízení mají problém udržet krok se změnou forem činnosti organizované kriminality, která získává technologický náskok pocházející z nelegálně získaných prostředků.

Na druhou stranu se skupiny organizované kriminality odvracejí od oblasti krádeže aut a prostituce, a i počet skutků z oblasti obchodu s lidmi zůstává nadále nízký.⁷ Z přílohy 1 Koncepce Ministerstva vnitra také vyplývá, že dochází k přesunu na více sofistikovanou trestnou činnost. Organizované skupiny se tedy zřejmě již nechtějí pouštět do rozsáhlých násilných akcí nebo fyzických likvidací svědků a jiných zúčastněných osob.

Mezi osm nejčastějších forem trestné činnosti v rámci organizované kriminality v České republice patří výroba, pašování a distribuce drog, praní špinavých peněz, korupce, kriminalita s využitím informačních a komunikačních technologií, zakládání podvodných a fiktivních firem, zneužití prostředků Evropské unie, daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody a vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení.⁸

Organizovanou „autokriminalitou“ je nejvíce postiženo hlavní město Praha a Ústecký a Liberecký kraj. Celá Česká republika je pak postižena nejčastěji drogovou trestnou činností, ve které dlouhodobě hrají největší roli vietnamské skupiny. Pokud jde

---

⁵ FIJNAUT, Cyrille, Letiza PAOLI. *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*. The Netherlands. Springer Dordrecht, 2004, 1074 s. ISBN 978-1-4020-2615-7. s. 446.

⁶ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 6.

⁷ Tamtéž s. 30.

⁸ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, 228 s. ISBN 978-80-7338-200-1. s. 162.

o nelegální migraci, roste počet případů cizinců, kteří nelegálně vstupují na území České republiky, nejčastěji na Moravě a na území Ústeckého kraje překračují hranice do Německa. Roste také počet případů obchodování s ohroženými živočichy, včetně výrobků z nich. Zajímavá je v současné situaci také trestná činnost v oblasti padělání osobních dokladů, kdy „získané poznatky naznačují, že kriminálním organizacím se podařilo realizovat masivní průnik do ukrajinské státní správy, který má za následek vydávání pravých ukrajinských cestovních dokladů s pozměněnými či zcela smyšlenými osobními údaji. Tyto doklady často získávají zejména osoby ukrajinského (případně ruského) původu s kriminálně závadovou minulostí, které se díky těmto dokladům jeví jako zcela bezúhonné a nelze je jednoduše spojit s jejich mateřskou kriminální strukturou.“⁹ Na rozdíl od výše uvedených druhů trestné činnosti, kde je běžné zapojení cizinců, příslušníků zahraničních etnik či jiného zahraničního prvku, v případě organizované kriminality v oblasti veřejných zakázek a dotací jsou pachatelé zpravidla občané České republiky. Na území České republiky nelze opomenout ani nelegální obchod se zbraněmi a daňovou kriminalitu.¹⁰

1.1.3. Vliv pandemie COVID-19 na organizovanou kriminalitu

Obecně lze říct, že pandemie mohou mít mnoho dopadů na kriminalitu jako takovou, a budou tedy mít dopad i na činnosti v oblasti organizované kriminality. Nejde pouze o pandemii, ale především o související přijatá opatření. „Výraznější pokles počtů stíhaných a v menší míře pak obžalovaných osob v posledních dvou letech lze dát do spojitosti s pandemií Covid-19.“¹¹

V oblasti organizované kriminality pak může pandemie ovlivnit aktivity organizovaných zločineckých skupin, které se musejí přizpůsobit uzavření hranic a omezení pohybu. Dochází tedy k útlumu aktivit, případně reorientaci jinam. To může vést i k tomu, že se organizované zločinecké skupiny zapojí do nelegálního obchodu s nedostatkovým zbožím, přičemž společenské a policejní zdroje jsou soustředěny více na boj s pandemií a méně na boj s organizovanou kriminalitou. Rizikovým faktorem jsou také ekonomické dopady pandemie s ohledem na ochotu osob zapojit se do trestné činnosti organizovaných zločineckých skupin.

---

⁹ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 35.

¹⁰ Tamtéž. s. 37-38.

¹¹ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, 228 s. ISBN 978-80-7338-200-1. s 177.

Z průzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci vyplynulo, že experti z řad policejních orgánů zaregistrovali „omezení migrace a sexturismu, změnu transportu a koncové distribuce drog (s podstatně větším zapojením IT a kryptoměn), přechodné omezení, resp. zastavení pašování, omezení nelegálních sázek z důvodu nekonání nebo omezeného konání sportovních akcí, omezení zahraničního řetězení daňových podvodů. Více expertů uvedlo podstatný přesun kriminálních aktivit do virtuální sféry, na darknet apod.“¹²

1.2. Organizovaná zločinecká skupina

Dle ustanovení § 129 TZ se organizovanou zločineckou skupinou rozumí společenství nejméně **tří trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti**. Pro učinění závěru o organizované zločinecké skupině musí být všechny uvedené znaky splněny kumulativně. Tato definice je velmi důležitá, jelikož spáchání trestného činu ve prospěch takové organizované zločinecké skupiny má pro pachatele zvláštní důsledky popsané dále v této kapitole.

Z výše uvedeného vyplývá, že se nemusí jednat pouze o společenství osob fyzických, ale může se jednat i o trestně odpovědné právnické osoby. Podmínka trestní odpovědnosti však vylučuje z účasti na organizované zločinecké skupině děti do 15 let a osoby nepřičetné. Samo společenství může mít různé podoby. Soustavné páchání úmyslné trestné činnosti v sobě zahrnuje nepřetržité, pravidelné nebo opakující se jednání členů organizované zločinecké skupiny po několik měsíců, přičemž důležitý je záměr členů této skupiny, nikoli samotné provedení.¹³

Organizovanou zločineckou skupinu je třeba odlišit od teroristické skupiny, přidané později novelou do § 129a TZ. Taková skupina je zaměřena na páchání teroristických trestných činů definovaných ve zvláštní části TZ.

Z kriminologického hlediska pak lze dělit skupinovou trestnou činnost zaprvé na **příležitostnou skupinu**, která vzniká nahodile a jejíž činnost je spontánní, zadruhé tzv. **partu**, která je již stálější, přesto plánování a zahlazování trestné činnosti zůstává

---

¹² SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, 228 s. ISBN 978-80-7338-200-1. s. 174.

¹³ Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. [online]. Praha: C. H. Beck, 2023. s. 1774–1775.

na nízké úrovni, a zatřetí právě **organizovanou kriminální skupinu a zločineckou organizaci**, kterým je věnována tato práce.¹⁴

1.2.1. Organizovaná skupina

Český trestní zákoník dále pracuje s pojmem organizovaná skupina, jejíž členy trestá použitím vyšší trestní sazby a v jejíž trestné činnosti spatřuje obecnou přitěžující okolnost dle § 42 písm. p) TZ, avšak tento pojem nikde nedefinuje. Vymezení tak zůstalo především na soudech v rámci judikatury a na odborné praxi, kdy lze obecně říct, že „*organizovaná zločinecká skupina se vyznačuje vyšší mírou organizace a zaměřením na dlouhodobé páchání trestné činnosti, čímž se liší od prosté organizované skupiny.*“¹⁵

Nejvyšší soud ČR vymezil organizovanou skupinu takto „*Organizovanou skupinou se podle dosavadní judikatury rozumí sdružení nejméně tří trestně odpovědných osob, v kterém je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu a tím i jeho škodlivost a závažnost (srov. č. 53/1976-II., č. 45/1986 Sb. rozh. tr.). Organizovaná skupina nemusí mít trvalejší charakter, protože tímto způsobem lze spáchat i jen ojedinělý trestný čin. Nevyžaduje se výslovné přijetí za člena organizované skupiny nebo výslovné přistoupení člena k takové skupině; postačí, že se pachatel fakticky a neformálně (třeba i jen konkludentně) včlenil do skupiny a aktivně se podílel na její činnosti.*“¹⁶

Organizovaná skupina, taktéž sdružení nejméně tří osob, tak může být vytvořena se záměrem spáchat pouze jednorázovou trestnou činnost s tím, že seskupení v tomto případě výrazně zjednodušuje provedení a zahlazení stop. Tedy jakákoli skupina tří a více osob, v níž je alespoň nějaké rozdělení rolí, ale postrádající jeden nebo více výše popsaných znaků organizované zločinecké skupiny, například chybějící vnitřní organizační strukturu, tak bude označena jako organizovaná skupina se všemi relevantními následky. S ohledem na výše uvedené je tedy možné říct, že se jedná o institut subsidiární a přichází v úvahu ve chvíli, kdy není možné učinit závěr o existenci organizované zločinecké skupiny.¹⁷

---

¹⁴ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUCHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3. s. 480.

¹⁵ JELÍNEK, Jiří. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, 631 stran; 21 cm. ISBN 978-80-7502-499-2. s. 440.

¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.8.2017, sp. zn. 11 Tdo 764/2017

¹⁷ Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. [online]. Praha: C. H. Beck, 2023. s. 1774.

1.2.2. Specifika postihu dle trestního zákoníku

Výše uvedené znaky organizované kriminality a organizované zločinecké skupiny nejsou pouhou akademickou debatou, když má jejich naplnění pro pachatele dalekosáhlé důsledky. Postupem času došlo ve společnosti ke konsenzu, že organizovaná kriminalita je pro ni vysoce nebezpečná a že tradiční trestněprávní prostředky nemusí být vůči organizované kriminalitě dostatečně účinné.¹⁸ V oblasti organizované kriminality je možná buď kriminalizace konspirace (samotné dohody), nebo kriminalizace aktivní účasti, tzv. realizačních trestných činů, a to ve formě kvalifikovaných skutkových podstat. Česká právní úprava se vydala cestou kombinace obou zmíněných postupů.¹⁹

Nutnost postihnout organizovanou kriminalitu v jakékoli její fázi reflektuje ustanovení § 361 TZ zařazené mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných postihující už jen **účast na organizované zločinecké skupině**, její založení či její podporu.

Přísněji je pak trestán vedoucí představitel organizované zločinecké skupiny, a to trestem odnětí svobody na tři léta až dvanáct let nebo propadnutím majetku. K tomu se váže i **zvláštní ustanovení o účinné lítosti** § 362 TZ, které se vztahuje na situace, kdy pachatel trestného činu podle § 361 TZ není trestný, učiní-li včasné oznámení o činnosti organizované zločinecké skupiny, a tím pomůže odstranit nebezpečí z této činnosti hrozící.

Motivaci zadržených pachatelů spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení se pak snaží zajistit například i ustanovení § 41 písm. n), které za **polehčující okolnost** považuje, pokud obviněný přispěl k objasnění trestné činnosti organizované zločinecké skupiny. Pokud svou pravdivou výpovědí obviněný významně přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované zločinecké skupiny, soud dokonce **upustí od potrestání** dle § 46 odst. 2 TZ či **mimořádně sníží trest odnětí svobody** pod dolní hranici trestní sazby dle § 58 odst. 5 TZ. V takovém případě hovoříme o tzv. spolupracujícím obviněném.

Naopak při ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny se dle § 108 TZ **horní hranice trestní sazby zvyšuje o jednu třetinu a trest je ukládán v horní polovině** takto zvýšené sazby. Dalším negativním důsledkem pro tyto pachatele je zařazení do věznice se zvýšenou ostrahou dle § 56 odst. 2 písm. b) TZ.

---

¹⁸ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 446-447.

¹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, 631 stran; 21 cm. ISBN 978-80-7502-499-2. s. 449.

2. Pachatelé organizované kriminality

2.1. Obecná charakteristika

Pachatelem organizované kriminality je fyzická nebo právnická osoba, která se podílí na činnosti, organizaci a plánování v rámci organizované zločinecké skupiny. Z pohledu kriminologie je pachatel širší pojem než pachatel podle českého trestního práva. Pachatelem z pohledu kriminologa může být i osoba, kterou se orgány činné v trestním řízení rozhodnou nestíhat, nebo potenciální pachatel.

Pachatel organizované kriminality je zařazen aktivním přijetím, ale i konkludentně do hierarchie skupiny a jsou mu přiděleny úkoly, role a odpovědnost. Právě proto, že pachatelé organizované kriminality se na trestné činnosti skupiny podílejí různými formami, od vysoce specializované činnosti až po spíše logistické práce, nelze podat úplně obecnou charakteristiku vztahující se na každého ve skupině.

Z výše popsaných znaků organizované kriminality je pak jasné, že na jádro členů organizované zločinecké skupiny jsou jako na pachatele v určitých ohledech kladeny odlišné požadavky než na pachatele jiných typů kriminality. „*Profesionální zločinec se vyznačuje nejen vysokou odbornou úrovní, ale též mobilitou, flexibilitou, způsobilostí rychlé inovace a modernizace. Je dobře integrován do společnosti, v níž často požívá vysokého statusu, jeho materiální situace je nadprůměrně dobrá. Vystupováním, chováním a vzhledem se tento pachatel podobá typu pachatele s bílým límečkem.*“²⁰

Obecně lze tedy říct, že pokud má být trestná činnost organizované zločinecké skupiny úspěšná, pachatelé potřebují zkušenosti a znalosti z vybraného oboru, mimo jiné z právního systému, dále musí být schopni spolupracovat a respektovat hierarchii ve skupině, k čemuž pomáhá především společná motivace finančními zisky. Pachatelé organizované kriminality také musí být ochotni přijmout dlouhodobé, ne-li trvalé riziko, že budou vystaveni násilí, jak ze strany konkurenčních organizovaných zločineckých skupin, tak ze strany vlastní skupiny.

Flexibilita a způsobilost k rychlé inovaci pachatelů je úzce spojena s hlavním cílem organizované kriminality, a to dosažením maximálního možného zisku, prostřednictvím vyhovění situaci na trhu. Tyto aktivity „*jsou včleněny do struktury poptávky a nabídky ve společnosti nabídkou nelegálního zboží a služeb nebo legálního zboží a služeb,*

---

²⁰ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 451.

ale poskytnutých a opatřených nelegálním způsobem. Projevují se jako různé druhy majetkové kriminality (např. krádeže aut a obchod s nimi, krádeže a pašování uměleckých předmětů) i hospodářské kriminality (zakládání podvodných a fiktivních firem, padělání dokumentů...), jako trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti (např. vydírání a vybírání poplatků za ochranu – tzv. racketeering, organizování nelegální prostituce...), kriminalita spojená s výrobou, pašováním a distribucí drog, obchod se zbraněmi atd..²¹ Takové zboží a služby jsou pak obchodovány na černém trhu.

Spolu s rozvojem informační technologie se v této oblasti stal nechvalně proslulým tzv. Dark Web neboli úroveň internetu dostupná pouze za využití speciálního softwaru, který umožňuje vystupovat všem jeho uživatelům zcela anonymně a platby za nelegální zboží či služby uskutečňovat ve virtuálních měnách. Mezi nelegální zboží a služby nabízené na Dark Webu patří drogy, zbraně, dětská pornografie, lidské orgány či explicitní záběry týrání dětí a zvířat.

Pachatelé organizované kriminality jsou často do značné míry zvýhodněni svou inteligencí a sociálním statutem, avšak velkou roli v jejich schopnosti dosahovat vysokých zisků oproti poctivé konkurenci hraje také jejich neochota omezovat se morálními nebo právními pravidly. Vysokého postavení lze dosáhnout v organizované zločinecké skupině i bez vysoké inteligence, viz níže kapitola Osobnost vůdce. Konzumní společnost, zaměřená na rychlé a nízkonákladové dosažení profitu, bezohledná k morálním zásadám, je tak pro pachatele organizované kriminality vysoce příznivým prostředím.

2.2. Jednotlivé skupiny pachatelů

Pachatelé na území České republiky působí prostřednictvím tuzemských, smíšených nebo mezinárodních skupin. „Hlavní etnicky odlišitelné skupiny v ČR jsou vietnamské, ruskojazyčné, balkánské a čínské.“²² Skupiny čím dál lépe spolupracují na mezinárodní úrovni a používají mezinárodní prvky, aby ztížily své odhalení, rozšířily vliv, maximalizovaly zisky nebo zlegalizovaly výnosy z trestné činnosti. Skupiny tak umisťují sídla společností do zahraničí, fignují mezinárodní obchod, uzavírají kartelové dohody atd.

---

²¹ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 453.

²² Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 26.

2.2.1. Tuzemské a smíšené skupiny

Tuzemské skupiny, tvořené českými občany a osobami s trvalým pobytem na území České republiky, mají v rámci své trestné činnosti několik výhod. Dokážou snadněji navazovat kontakty, přičemž mohou i samy pronikat do státních struktur, kde je jednou z podmínek funkce státní občanství, nebo tam dosazovat osoby, které jsou nadále skupině zavázané a jejichž dobrá pověst závisí na skupině. Pro skupinu a její nerušený chod je pak vysoce příznivé, pokud vedení skupiny tvoří vážení občané budící respekt. „*Podíl ryze českého prvku (tj. skupin tvořených pouze Čechy) se v průběhu let podle mínění expertů mírně zvyšuje. V roce 2004 byl kolem jedné pětiny, v posledních letech je kolem 30 %.*“²³

Smíšené skupiny, tvořené českými občany a převážně občany Polska, Ruska, Ukrajiny, Bulharska a Slovenska, zaměřují svou činnost na území států s neefektivní legislativou a jsou schopné přesunu do jiného státu, pokud si to podmínky vyžadují. Smíšené skupiny jsou nejčastěji spojovány s nelegální migrací a motorkářskými gangy. Vzhledem ke své schopnosti přizpůsobit se jsou však často zapojeny do více druhů trestné činnosti.²⁴

2.2.2. Mezinárodní skupiny

Mezinárodní skupiny, ve kterých převažují pachatelé odlišené národnosti, než je národnost česká, se ve většině případů bez českých občanů alespoň v nějaké fázi jejich činnosti neobejdou, především co se týká proniknutí na území České republiky.

Zatímco vietnamské organizované zločinecké skupiny dominují v oblasti drogové kriminality, padělaného zboží a kráčení daní, balkánské organizované zločinecké skupiny soustředěné do velkých měst na území České republiky legalizují výnosy ze své trestné činnosti, přičemž zde většinu svých operací nesoustředí. Stejně tak ruskojazyčné organizované zločinecké skupiny využívají prostředí České republiky spíše jako zázemí pro své vedení a legalizaci nelegálních zisků. V neposlední řadě na území České republiky působí skupiny velice ekonomicky silné, vzdělané a flexibilní, kterými jsou čínské organizované zločinecké skupiny zaměřené především na vývoz a dovoz zboží na území Evropské unie.²⁵

---

²³ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, 228 s. ISBN 978-80-7338-200-1. s. 166.

²⁴ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 28.

²⁵ Tamtéž. s. 28-30.

Emigrace státních příslušníků Vietnamu do České republiky začala již v roce 1975 a podílela se na ní komunistická vláda tehdejšího Československa a vláda Vietnamu, přičemž do Československa bylo dopraveno mezi 70.000 – 120.000 mladých státních příslušníků Vietnamu na práci, čímž mělo dojít ke splacení dluhu Československu za materiální podporu Vietnamu v Indočínské válce.²⁶

V souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině došlo k několika změnám v aktivitách některých organizovaných zločineckých skupin. *„Začátek ruské agrese a na něj navazující přijímání mezinárodních sankcí přiměly významnou část občanů Ruska (včetně členů ruských kriminálních struktur) k převodům vlastnických a investičních aktivit. Tato vlna odprodeje urychlila předchozí pokles majetkových účastí občanů Ruska v českých podnikatelských právnických osobách pozorovaný v letech 2020-2021. Jedná se však jen o částečné a často fingované stažení z majetkových účastí, jejichž vlastnictví je nahrazeno formálními vlastníky (tzv. bílí koně).“*²⁷ Po ukončení nebo alespoň utlumení válečného konfliktu na Ukrajině se dá očekávat vzrůst trestné činnosti v oblasti nelegálního obchodu se zbraněmi, které se z Ukrajiny uvolní.

2.2.3. Bílí koně

Pojem „bílý kůň“ není v souvislosti s organizovanou kriminalitou pojmem novým ani neznámým, přičemž označuje osoby fyzické i právnické podílející se na činnosti organizované zločinecké skupiny zdánlivě legální činností. Mezi aktivity těchto „bílých koní“ patří zakládání účtů, vybírání hotovosti, přeposílání finančních prostředků, uzavírání smluv a zakázek, postupování smluv, působení ve funkci statutárního orgánu v obchodní korporaci, když ve skutečnosti se o podnikání obchodní korporace „bílý kůň“ nezajímá a pouze plní pokyny třetí osoby či nekoná vůbec žádnou aktivitu. Takové obchodní korporace se pak stávají článkem řetězce, který umožňuje legalizaci výnosů z trestné činnosti či krácení daní. Dle Koncepce Ministerstva vnitra pak problém nekontaktních obchodních korporací ještě prohlubuje nedostatečná kontrola Veřejného rejstříku a jeho Sbírký listin, pokud jde o informační povinnosti obchodních korporací a zveřejňování jejich účetních závěrek.²⁸

---

²⁶ FIJNAUT, Cyrille, Letiza PAOLI. *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*. The Netherlands. Springer Dordrecht, 2004, 1074 s. ISBN 978-1-4020-2615-7. s. 445.

²⁷ Výroční zpráva Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022. s. 30.

²⁸ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 57.

Motivací „bílých koní“ podílet se na činnosti pachatelů organizované kriminality mohou být takto získané finanční prostředky. Ovšem „vhodnými kandidáty jsou problematické osoby z řad lidí v tíživé situaci. Nejčastěji jde o bezdomovce, osoby s narušenou psychikou nebo drogově závislé osoby.“²⁹ Exponovanost „bílých koní“ z nich zároveň činí osoby na nejnižší pozici v rámci skupiny, tudíž osoby postradatelné, s minimem kontaktů na ostatní členy organizované zločinecké skupiny. Proto na „bílých koně“ nejsou téměř kladeny žádné zvláštní nároky. Nastat mohou však i situace, že „bílý kůň“ si není vědom své účasti na trestné činnosti a je organizovanou zločineckou skupinou pouze zneužíván, nebo se může dokonce jednat o fiktivní, tj. smyšlené osoby.

S ohledem na výše uvedené vyvstává otázka zavinění a trestání „bílých koní“. Podle konstantní judikatury soudů České republiky lze v konkrétních případech za splnění zákonných podmínek shledat zavinění ve formě nepřímého úmyslu dle § 15 odst. 1 písm. b) TZ, tedy že pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.³⁰ Srozuměn v tomto kontextu znamená, že pachatel, tj. „bílý kůň“, nepředpokládá žádné konkrétní okolnosti, které by mohly zabránit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem. Jde tedy o určitý typ lhostejnosti k následku.

2.3. Kriminogenní faktory

Rozhodnutí osoby podílet se na trestné činnosti významně ovlivňují její vnitřní pocity, fyzické vlastnosti, ale i sociální prostředí či vlastní předchozí jednání. Faktory zvyšující pravděpodobnost, že se osoba rozhodne spáchat trestný čin, nazýváme kriminogenní faktory. Kriminogenní faktory tak dělíme na individuální (subjektivní), které souvisejí s osobností potenciálního pachatele a jeho chováním, a společenské (objektivní).³¹ Studium kriminogenních faktorů má význam především pro pochopení, jak a proč si pachatelé vybírají konkrétní činnost a oběti, což jsou klíčové otázky pro efektivní prevenci a ochranu potenciálních obětí.

Při zkoumání společenských kriminogenních faktorů je třeba vzít v potaz celý společenský systém a při zvážení všech souvislostí se pokusit identifikovat zdroje, které usnadňují nebo podporují trestnou činnost. Identifikace zdroje významně pomáhá při obraně

---

²⁹ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 57.

³⁰ Usnesení Nejvyššího soud ČR ze dne 12. 8. 2020, č. j. 3 Tdo 427/2020-7253.

³¹ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 238 s. ISBN 978-80-7338-096-0. s. 20.

proti trestné činnosti. Jakýkoli výčet však bude vždy demonstrativní, jedná se spíše o hypotézy expertů z jednotlivých oblastí a společnost se průběžně mění. „V šetření z konce devadesátých let bylo nalezeno více než sto padesát faktorů, přesto nemůžeme nikdy říct, že byl jejich výčet úplný.“³²

2.3.1. Rizika dle oblastí výskytu

Česká republika je ohrožena mnoha rizikovými faktory vyplývajícími z mezinárodního vývoje, vnitřní politiky, dále z oblasti ekonomiky, práva a justice, státní správy, samosprávy, médií a dalších. Jednotlivé faktory však nepůsobí izolovaně. K odhalení příčiny kriminality je většinou třeba zkombinovat více kriminogenních faktorů dohromady. Následující tabulka provádí demonstrativní výčet rizikových faktorů dle oblastí výskytu.

Tabulka č. 3: Společenské kriminogenní faktory dle oblastí výskytu

OBLAST	SOUVISEJÍCÍ RIZIKO
Globalizace a integrace	- obtížná regulace a kontrola globálních systémů - vliv velkých korporací na ekonomiku a politiku - anonymita, dosah a řízení internetu - nekontrolovatelná migrace z chudých oblastí - volný pohyb zboží, kapitálu a osob přes hranice států - poloha České republiky jako tranzitní země - nízká vzájemná výměna informací mezi státy - konflikty v regionech - ekonomická krize ve světě (nezaměstnanost) - napětí mezi etniky a jednotlivými náboženstvími - nekritický liberální přístup - nejednotnost postihu jednání v různých státech
Vnitřní politika ČR	- nedostatek koncepcí vývoje společnosti a strategií - přednost osobních zájmů politiků před zájmem veřejným

³² CEJP, Martin, Šárka BLATNÍKOVÁ, Lucie HÁKOVÁ, Jakub HOLAS, Ivana TRÁVNÍČKOVÁ a Jiří VLACH. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 211 s. ISBN 978-80-7338-155-4. s. 43.

	- nedostatečná podpora bezpečnostnímu a justičnímu aparátu - arogance a pocit nedotknutelnosti veřejných činitelů - naivita a nedostatečná odbornost veřejných činitelů - lobbistické vazby a sítě přátel - korupce - nerespektování práva - překotné přijímání právních norem - pasivita občanů
Ekonomika	- nestabilita a nedostatky surovin - snadné založení a převod obchodních společností - obchodní společnosti s uměle složitou strukturou - netransparentnost výběrových řízení a tendrů - virtuální měny - zahlcená daňová správa - nedůsledná kontrola vyměřování a výběru daní - daňové ráje
Právo a justice	- nepřehlednost právního řádu - nesrozumitelnost právních norem - legislativní proces ovlivněn lobbisty (zákony na míru) - korupce v justici (policie, státní zastupitelství, soudy) - absence nástrojů boje proti organizovanému zločinu - přetížení orgánů činných v trestním řízení - nedostatečná mezinárodní spolupráce
Státní správa	- ovlivnitelnost státních zaměstnanců (podfinancování) - složitý a nákladný systém státní správy - špatná komunikace mezi jednotlivými orgány - převod kompetencí na soukromé subjekty bez kontroly - složitost a byrokratizace správního řízení - neefektivní kontrola státních orgánů - nízká odborná úroveň pracovníků

Policie ČR	- politický vliv na vedoucí pracovníky - přepjatý formalismus v trestním řízení - neochota policistů vyšetřovat každou trestnou činnost - obava zasáhnout proti pachatelům - nedostatečné vybavení a zázemí - nedostatečné vzdělání policistů - krátká praxe policistů - nedůvěra v policii a dehonestace policie
Obyvatelstvo	- snižování životní úrovně - rezignace na politicko-ekonomickou situaci - malé právní povědomí obyvatelstva - konzumní způsob života - morální úpadek
Média	- finanční závislost na politicích - snaha o senzaci a rezignace na objektivitu - předčasné zveřejnění informací - inspirace pro potenciální pachatele³³

³³ CEJP, Martin, Šárka BLATNÍKOVÁ, Lucie HÁKOVÁ, Jakub HOLAS, Ivana TRÁVNÍČKOVÁ a Jiří VLACH. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 211 s. ISBN 978-80-7338-155-4. s. 43-85.

3. Vznik organizované zločinecké skupiny

3.1. Příčiny vzniku

Každá organizovaná zločinecká skupina je poznamenána kulturním prostředím, v němž vzniká, jeho hodnotami a historií. Tyto pak vytvářejí mezi jednotlivými členy důležitou linku a přispívají k pocitu sounáležitosti a potřebě loajality. Vznik organizovaných zločineckých skupin je způsoben mnoha různými faktory. Mezi příčiny vzniku patří například **touha po bohatství a moci, touha po ochraně a komunitě** (př. migrace), **politické důvody** (př. slabý režim, nespokojenost s režimem, občanské války), **reakce na nespravedlnost nebo diskriminaci ze strany společnosti** (př. brutalita dozorců, etnické minority), **chudoba a nedostatek pracovních příležitostí** (př. hospodářská krize), **vysoká poptávka po nelegálním zboží a službách** či zboží nelegálně získaném. Jedná se o výčet pouze demonstrativní. Příčiny jsou komplexní problém, který může mít mnoho podob.

Z výše uvedeného vyplývá, že zdravá společnost může velkou část potenciálních členů organizovaných zločineckých skupin odradit od cesty zločinu už jen tím, že jim poskytne pocit bezpečí, spravedlnosti a rovnosti příležitostí spolu s objektivním informováním společnosti o hrozbách organizované kriminality a vyvaruje se romantizace mnohdy brutálního a úzkostného prostředí organizovaných zločineckých skupin. Naopak je pro společnost těžší bojovat s chorobnou touhou po moci a jinými poruchami.

Příčiny nelze vnímat odděleně. Silnou roli ve vzniku organizované zločinecké skupiny hrají i výše popsané kriminogenní faktory. Situace může být například taková, že osoba se silnou touhou po bohatství v době nedostatku pracovních příležitostí hledá cestu, jak bohatství a moc získat. Z médií či vlastním průzkumem, například na zmíněném Dark Webu, zjistí, že roste poptávka po výrobcích z ohrožených druhů živočichů, k tomu se přidá anonymita internetu, volný pohyb zboží, špatná vzájemná komunikace mezi státy, nedostatečná podpora bezpečnostního systému a přetížení orgánů činných v trestním řízení. Došlo tedy ke vzniku potřeby a identifikaci příležitosti a skupina se může začít formovat.

3.2. Fáze vzniku

Organizování pachatelů do organizovaných zločineckých skupin je proces, který je završen plně rozvinutou skupinou s třístupňovou strukturou a jasným vedením. Lze dovodit, že existují různé možné typologie zločineckých organizací podle způsobu vzniku

a fungování. Jednu z takových typologií nabídl kriminolog H. J. Schneider, který rozlišil organizace založené na **tradičním neformálním rodinném systému** se společnými kulturními hodnotami, organizace založené na **volném neformálním systému „společenství zaměstnání v podsvětí“** a organizace založené na **racionálním, formálním sociálním systému s pevnou byrokratickou výstavbou, s hierarchickou a autoritativní strukturou**.³⁴ Nejedná se o jedinou typologii organizovaných zločineckých skupin, napříč autory nalezneme řadu dalších, významově podobných, zaměřujících se například na sofistikovanost postupů a sílu autoritářského vůdcovského principu. K tomu dále v části Struktury v rámci organizované zločinecké skupiny.

Proces vzniku organizované zločinecké skupiny je dynamický a často individuální podle toho, na kterém systému je organizovaná zločinecká skupina založena. Při určité míře zobecnění se však z již poznanych a odhalených případů organizovaných zločineckých skupin a poznatků ze sociální psychologie jednotlivá stádia, kterými si vznikající skupina může procházet, dají identifikovat.

Po identifikaci příležitosti, jak bylo popsáno výše, dochází k vytvoření jádra skupiny ze členů, kteří mají pro skupinu klíčové dovednosti, znalosti nebo schopnosti. Bude se pravděpodobně jednat o členy, mezi kterými musí fungovat alespoň minimální vzájemná důvěra a kteří se již nějakou dobu znají. Členové vznikající organizované zločinecké skupiny nebudou riskovat odhalení sdělením svých plánů jen tak někomu.

Následuje fáze, ve které se tvoří pravidla, strategie a konkrétní cíle skupiny. Takto rozvinutá skupina může začít páchat organizovanou trestnou činnost, budovat moc a rozšiřovat svoje aktivity. Závěrečná a nikdy nekončící fáze pro skupinu znamená udržení a stabilizaci. Struktura skupiny se stává rigidnější, skupina je schopna nahrazovat jednotlivé členy na jejich pozicích, navazuje spolupráci s jinými organizovanými zločineckými skupinami, za použití korupce navazuje vazby na státní aparát, získává informace a výhody pro své „podnikání“ a vytváří systém pro legalizaci svých výnosů z trestné činnosti, k čemuž si obstarává tzv. „bílé koně“ a externisty, například z řad daňových poradců a advokátů.

3.2.1. Vzájemná důvěra versus násilí a hrozba násilí

Dle Albaneseho četné studie o skupinách organizované kriminality po celých Spojených státech, ale i ve světě zjistily, že kulturní, etnické a ekonomické vazby spojují

---

³⁴ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 457.

členy organizovaných zločineckých skupin dohromady spíše než hierarchie. Aktivity organizované zločinecké skupiny se často spoléhají na důvěru a příbuzenské či přátelské vztahy, jakož i na znalost místních vztahů.³⁵ Příkladem jsou klany albánské organizované kriminality, aktivní i na území České republiky, tzv. fares.

K formaci jádra skupiny ve druhé fázi vzniku organizované zločinecké skupiny po identifikaci příležitosti je třeba vzájemné důvěry. Důvěra, jako vazba mezi osobami včetně schopnosti předvídat chování toho druhého, může vznikat v mnoha situacích, jakými jsou pravidelné interakce ve vězení nebo v rámci delikventní skupiny. Vzájemná důvěra pak přispívá k lepšímu vyrovnávání se s riziky a nejistotou. Důvěru mezi členy také zcela jistě podporují vlastnosti jednotlivých členů, jakými jsou dochvilnost a dodržování termínů, poskytnutí podpory, sebekontrola ve stresové situaci a odmítnutí spolupráce s vyšetřujícími orgány.³⁶

Kromě společné organizované činnosti založené na důvěře není organizované kriminalitě cizí ani vynutit si spolupráci či vstup určité osoby do organizované zločinecké skupiny násilím. Von Lampe uvádí například případ, kdy jihoameričtí obchodníci s drogami unesli ženu, aby přinutili jejího manžela, aby s nimi obchodoval.³⁷ Násilím je také trestáno nelояální chování členů ke skupině, přičemž takový trest hrozí ve většině případů nejen samotnému členovi, ale také jeho blízkým.

S ohledem na skutečnost, že organizovaná zločinecká skupina operuje mimo legální rámec, násilí je také jediný prostředek, jak vymáhat své dluhy a jiná prodlení například s dodáním zboží. V podmínkách České republiky však násilí nepatří mezi hlavní aktivity organizovaných zločineckých skupin, a přestože se používá, nepřerostlo v počtu obětí násilí uplatňované uvnitř i vně slovenských organizovaných zločineckých skupin.³⁸

3.2.2. Navazování kontaktů

Důležitým faktorem při vzniku organizovaných zločineckých skupin je i skutečnost, jak je snadné pro členy organizované zločinecké skupiny a potenciální nové členy se navzájem poznat a setkat. Existence a přístupnost míst pro takové setkávání pak hraje

---

³⁵ ALBANESE, Jay. *Organized Crime: From the Mob to Transnational Organized Crime. Seventh Edition.* USA. Elsevier, 2015, 432 s. ISBN: 978-0323296069. s. 112-113.

³⁶ VON LAMPE, Klaus. *Organized Crime: Analyzing illegal activities, criminal structures, and extra-legal governance.* USA. SAGE Publications, Inc, 2016, 467 s. ISBN 978-14-5220-350-8. s. 113-115.

³⁷ Tamtéž s. 121.

³⁸ MAREŠOVÁ, Alena. *Násilí uplatňované organizovanými skupinami a organizovaným zločinem: Analýza vybraných případů vražd a vydírání.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, 104 s. ISBN 80-7338-022-6. s. 91.

důležitou roli ve struktuře skupiny, když působí příznivě pro vznik amorfních sítí. Interakce s osobami zvenčí nese pro organizovanou zločineckou skupinu svá rizika, když mezi osobami ochotnými k interakci mohou být policejní informátoři, členové konkurenčních skupin či osoby ochotné spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení.

Místa, kde se členové organizovaných zločineckých skupin setkávají s potenciálními novými členy, jsou různá od sousedství, školy a pracoviště až po náhodu, deviantní party a setkání více organizovaných zločineckých skupin.³⁹ Skupiny se rozšiřují i tak, že jsou do nich přilákány osoby, které zprvu sledují spíše přátelské a rodinné vazby než účast na trestné činnosti skupiny. V účast na organizované zločinecké skupině se tak může přeměnit normální obchodní partnerství nebo přátelství z dětství. Každý nový člen je pak příležitostí pro další vazby pro skupinu.

3.3. Osobnost vůdce

Pokud hlavním cílem organizované zločinecké skupiny je dosažení maximálního zisku a zároveň vyhnout se postihu ze strany orgánů činných v trestním řízení, lze dovodit, že co se týká osobnosti vůdce organizované zločinecké skupiny, bude se jednat o schopnou, zkušenou a autoritativní osobnost s vynikajícími komunikačními schopnostmi a schopností motivovat a vést podřízené členy. Dále aby byla skupina schopna spolupracovat a vyhnout se tak odhalení, musí vůdce udržet důvěru podřízených členů. Logicky tak musí být sám loajální, diskretní a spravedlivý, pokud jde o spory uvnitř organizované zločinecké skupiny a přerozdělení zisku. Vedení organizované zločinecké skupiny bývá často odděleno od páchání samotné trestné činnosti a snaží se odvést pozornost udržováním kontaktů a vztahů s místními elitami a vzbuzovat dojem spolehlivosti a legálního podnikání.

Vycházejí z životopisů známých členů organizovaných zločineckých skupin, chicagský vůdce skupiny Sam Giancana dosáhl v IQ testech skóre 93. Prohlásil, že testy musí být připraveny lidmi, kteří nevědí nic o životě „v podsvětí“. Frank Costello, zvaný Premiér, díky svým kontaktům na politiku a justici, získal skóre 97 a John Gotti, vůdce organizované zločinecké skupiny v New Yorku, skóre 110.⁴⁰ Průměrné IQ se v České republice pohybuje kolem skóre 98-100.⁴¹ Z pohledu inteligence tak, jak je dnes vnímána,

---

³⁹ VON LAMPE, Klaus. *Organized Crime: Analyzing illegal activities, criminal structures, and extra-legal governance*. USA. SAGE Publications, Inc, 2016, 467 s. ISBN 978-14-5220-350-8. s. 111.

⁴⁰ BOVENKERK, Frank. *“Wanted: Mafia boss” - essay on the personology of organized crime. Crime, Law and Social Change*. [online] The Netherlands. Kluwer Academic Publishers, 2000, [cit. 7.7.2023] 225-242 s. DOI:10.1023/A:1008381201279. s. 226-227.

⁴¹ MENSA ČR. [online]. [cit. 2023-07-10]. Dostupné z: <https://mensa.cz/testovani-iq/>

by bylo tedy zřejmě vhodnější o členech organizovaných zločineckých skupin na vysokých pozicích říct, že jsou to zkušené osoby s dlouholetou praxí, než že jsou inteligentní. Testy IQ také navíc nezohledňují kreativitu, zvědavost a schopnost odhadnout chování lidí a navazovat s nimi vztahy.

Zaměřit se při odhalování organizovaných zločineckých skupin na vůdce skupiny se navíc neukazuje jako účinné. „*Tito vůdci jsou pachateli z přesvědčení a zcela vůči nim selhávají resocializační opatření. Často se těmto vůdcům daří díky svým kontaktům i finančním prostředkům řídit své organizace přímo z vězeňských zařízení, v případě potřeby pak mohou být nahrazeni novými.*“⁴² Skutečnost, že nahradit vůdce není pro organizovanou zločineckou skupinu až takový problém, logicky vyplývá i ze samotného znaku organizované kriminality, kterým je dlouhodobost. Doba trvání organizované zločinecké skupiny může výrazně přesáhnout délku života. Vůdcové ovšem často nechtějí, aby je nahrazovali jejich vlastní děti. Vincent Teresa, známý člen organizované zločinecké skupiny z Ameriky, řekl, že pokud by jeho synové někdy chtěli do skupiny, zlomil by jim obě nohy s tím, že chce, aby děti chodily do školy.⁴³ S ohledem na výše uvedené by se tedy boj proti organizované kriminalitě měl zaměřit na rozklíčování jednotlivých dílčích činností, finančních toků a vztahů uvnitř organizované zločinecké skupiny.

Přestože filmový a literární průmysl věnuje osobnosti vůdců organizovaných zločineckých skupin velkou pozornost, odborných kriminologických prací na toto téma není mnoho. Důvodů může být několik. Jednak si musíme připustit, že vedení organizované zločinecké skupiny vyžaduje určitou odlišnou úroveň dovedností a vlastností a jednak musíme lehce zabrousit do oboru psychologie. To ovšem není nic nemyslitelného. Různé oblasti organizované kriminality jsou studovány v rámci sociologie, ekonomie, historie a politologie, což odpovídá komplexnosti problému, jakým organizovaná kriminalita je.

Nizozemský profesor kriminologie Frank Bovenkerk v jedné ze svých prací prohlásil, že vůdci organizovaných zločineckých skupin se zdají být příliš profesionální nebo příliš málo patologičtí na to, aby byli zajímaví ke studiu, na rozdíl například od vrahů.⁴⁴ Bovenkerk se pak ve své práci pokusil zkonstruovat teoretický model vůdce organizované zločinecké skupiny pomocí tzv. Velké pětky (otevřenost vůči zkušenosti, svědomitost,

---

⁴² VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUCHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019, 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3. s. 498.

⁴³ BOVENKERK, Frank. *“Wanted: Mafia boss” - essay on the personology of organized crime. Crime, Law and Social Change*. [online] The Netherlands. Kluwer Academic Publishers, 2000, [cit. 7.7.2023] 225-242 s. DOI:10.1023/A:1008381201279. s. 231.

⁴⁴ Tamtéž. s. 226.

extraverze, přívětivost a neuroticismus). Esej založil na hypotéze, že rysy předpovídající úspěch v legálním světě obchodu, jakými jsou extraverze, kontrolovaná impulzivita, smysl pro dobrodružství, megalomanie a narcistická porucha osobnosti, jsou všechny stejně potřebné ve světě organizované kriminality.

Kritickým rozbořením mnoha studií nakonec došel k závěru, že kandidáti na vůdce organizované zločinecké skupiny by obecně museli mít vysoké skóre v extraverzi a nízké v přívětivosti. Velkou roli v dokončování zakázek a navazování vazeb uvnitř skupiny hraje také určitá míra svědomitosti, přičemž potřebují umět kontrolovat svou impulzivitu a mít pocit, že jsou daleko nad masou. Kromě prosté chamtivosti jsou vůdci organizovaných zločineckých skupin také motivováni snahou dominovat a uplatňovat autoritu. Charakteristické pro narcistickou poruchu osobnosti je pocit vlastní všemohoucnosti a pocit, že se na jedince nevztahují pravidla. K tomu asi nejlépe uvést výrok Raffaele Cutolo, šéfa Camorry z Neapole: „*Jsem božstvo, pro mě neexistují žádné zákony, protože jsem větší než soudce.*“⁴⁵

---

⁴⁵ BOVENKERK, Frank. *“Wanted: Mafia boss” - essay on the personology of organized crime. Crime, Law and Social Change.* [online] The Netherlands. Kluwer Academic Publishers, 2000, [cit. 7.7.2023] 225-242 s. DOI:10.1023/A:1008381201279. s. 240.

4. Struktury v rámci organizované zločinecké skupiny

Jedním z pojmových znaků popsaných výše je hierarchie a dělba činností. Tento znak se projevuje především ve vnitřní organizační struktuře organizovaných zločineckých skupin. Uvnitř organizovaných zločineckých skupin je typické třístupňové organizační uspořádání, a to **nejvyšší vedení**, jež tvoří vůdce a jeho skupina, která zprostředkovává ochranu a styk se **středním článkem**, který je relativně samostatný a vnitřně specializovaný pro určitý druh trestné činnosti a v jehož kompetenci je řídit **řadové členy**.⁴⁶ Mimo organizovanou zločineckou skupinu se na její činnosti často významně podílejí **nečlenové**, a to jak odborníci pro určitou oblast (př. advokáti, daňoví poradci, IT odborníci), tak jiné osoby (např. kurýři, alibi atd.).

„Na území České republiky operuje cca 80 až 100 skupin organizovaného zločinu, které mají cca 2 000 členů.“⁴⁷ Podle expertů dotazovaných v roce 2021 Institutem pro kriminologii a sociální prevenci tvoří plně rozvinuté organizované zločinecké skupiny s třístupňovou strukturou asi 47 %. Zbývající organizované zločinecké skupiny nejsou plně rozvinuty.⁴⁸ Vedle hierarchicky uspořádaných skupin působí na území České republiky i zločinecké sítě, které zapojují své členy příležitostně dle specializace.

Podíl žen v organizovaných zločineckých skupinách znatelně vzrostl, když se pro rok 2021 odhadl jejich podíl na 20 % a stejně tak pomalu roste jejich role ve skupině.⁴⁹ Ženy přesto stále až na výjimky v organizovaných zločineckých skupinách nezaujímají vedoucí pozice. Vykonávají spíše drobné podpůrné úkoly, a to z pozice přítelkyň a rodinných příslušnic členů organizované zločinecké skupiny nebo jsou skupinou přímo zneužívány k nucené prostituci a podobně. Mezi výjimky, ve kterých se ženy častěji vyskytují na vedoucích pozicích, patří vietnamské organizované zločinecké skupiny.⁵⁰

Struktura skupiny bude také záviset na druhu trestné činnosti, kterou organizovaná zločinecká skupina soustavně páchá. Zatímco například kyberkriminalitu je schopna páchat i malá skupina technicky zdatných pachatelů, k legalizaci výnosů z trestné činnosti bude

---

⁴⁶ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 460-461.

⁴⁷ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha. C.H. Beck, 2019, 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3. s. 493.

⁴⁸ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, 228 s. ISBN 978-80-7338-200-1. s. 164.

⁴⁹ Tamtéž. s. 165.

⁵⁰ SCHEINOST, Miroslav, Martin CEJP, Petr POJMAN a Tomáš DIVIÁK. *Trendy vývoje organizovaného zločinu a jeho vybraných forem*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2018, 154 s. ISBN 978-80-7338-171-4. s. 21-22.

třeba komplexnější struktura a koordinace někdy i napříč státy.⁵¹ Obráceně se pak dají poznatky o struktuře organizované zločinecké skupiny částečně využít při identifikaci oblasti trestné činnosti, vysledování jednotlivých členů a následném odhalení aktivit těchto skupin. S ohledem na výše uvedené také již víme, že dnešní organizované zločinecké skupiny jsou schopné své členy nahradit a pro jejich destabilizaci a zastavení činnosti organizovaných zločineckých skupin je zapotřebí odhalit oblast jejich operací a financování celé skupiny, k čemuž výrazně přispívají poznatky o strukturách těchto skupin.

4.1. Modely podle studie Spojených národů z roku 2002

Na základě analýzy odlišností uvnitř čtyřiceti organizovaných zločineckých skupin přišla studie Spojených národů v roce 2002 s pěti modely vnitřního uspořádání těchto skupin.

Prvním modelem je „**Standardní hierarchie**“, pro kterou je typický jeden vůdce a několik podřazených buněk. Jedná se o model, ve kterém se podstatně uplatňuje násilí a který hraje významnou roli v kontrole celých území. Druhým modelem je model „**Hierarchie s přenesenou působností**“, který se vyznačuje centrálním vedením, ale také částečnou autonomií podřazených buněk. Třetím modelem jsou „**Shluky**“, které se vyskytují spíše vzácně v případech většího počtu nezávislých buněk operujících dle své specializace, ale podřízených jednomu vedení. Předposledním modelem jsou „**Jádrové kriminální skupiny**“. Tyto skupiny jsou menší, s pevnou vnitřní disciplínou a organizací. Dle aktuální potřeby pak využívají přidružené osoby či celé sítě. Posledním modelem jsou „**Organizované kriminální sítě**“, které se do dnešní doby jeví jako nejčastější vnitřní uspořádání organizovaných zločineckých skupin a jsou postavené na klíčových jedincích, jejichž schopnosti a kontakty určují směřování skupiny. Síť se v čase reformuje podle odchodu starých a příchodu nových klíčových jedinců.⁵²

4.2. Modely podle von Lampeho z roku 2008

O šest let později nabídl další typologii německý profesor Klaus von Lampe, který vytvořil shodně pět typů organizovaných zločineckých skupin. Prvním typem jsou

---

⁵¹ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 7.

⁵² CEJP, Martin, Šárka BLATNÍKOVÁ, Lucie HÁKOVÁ, Jakub HOLAS, Ivana TRÁVNÍČKOVÁ a Jiří VLACH. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 211 s. ISBN 978-80-7338-155-4. s. 21-23.

„**Kriminální síť, které nemají sociální oporu**“. Takovému typu odpovídají gangy pachatelů z východní Evropy páchající trestnou činností v Evropě západní. Tyto typy pak bývají nejvíce ochotny užít hrubé násilí zřejmě proto, že cizímu se ubližuje lépe než blízkému. Druhým typem jsou „**Kriminální síť začleněné v subkultuře**“, jehož pachatelé se mohou spolehnout na podporu například migrantů žijících na území, kde se organizovaná zločinecká skupina chystá páchat trestnou činnost. Třetím typem jsou „**Kriminální síť, které mají kořeny v tradiční společnosti**“. V rámci tohoto typu pachatelé mohou volně využívat infrastrukturu a úřady země, na jejímž území je organizovaná zločinecká skupina činná. Díky svému postavení jednak redukuje riziko odhalení a jednak snadněji získávají kriminální příležitosti. Předposlední typ „**Kriminální síť tvořené členy mocenských elit**“ je nebezpečný tím, že se členové podílejí na rozhodování společnosti v otázkách, které na ni mají významný dopad, zatímco pachatelé sledují výlučně své osobní cíle. Posledním typem je „**Aliance podsvětí a horní vrstvy**“, která vzniká za předpokladu společných zájmů nebo vzájemné výhodnosti spolupráce, například za účelem upevnění moci.⁵³

4.3. Modely podle Jay S. Albaneseho z roku 2015

Ve své publikaci z roku 2015 typologii organizovaných zločineckých skupin nabídl též americký profesor Jay S. Albanese, který si vystačil s třemi modely, které jsou mimo jiné založeny na analýze vzniku těchto skupin.

Prvním modelem je „**Hierarchický model**“, pro který je typická rodinná struktura s jedním vůdcem a následně různými stupni pravomocí až po řadové členy. Vůdci dohlížejí na fungování a činnost členů a řeší mezinárodní vztahy a spory. Druhým modelem je „**Místní etnický model**“, který se vyznačuje tím, že skupinu spojují spíše kulturní a etnické vazby než hierarchie, jednotliví členové řídí své vlastní aktivity a přibírají další partnery dle svých preferencí. Ve většině případů taková organizovaná zločinecká skupina není napojena na celonárodní organizovanou kriminalitu. Posledním modelem je „**Podnikový model**“, který je založen na aktivitách podobných legálnímu podnikání. Násilí se snaží spíše vyhybat a je jen zřídka centrálně organizován s ohledem na povahu trhů.⁵⁴

---

⁵³ CEJP, Martin, Šárka BLATNÍKOVÁ, Lucie HÁKOVÁ, Jakub HOLAS, Ivana TRÁVNÍČKOVÁ a Jiří VLACH. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 211 s. ISBN 978-80-7338-155-4. s. 24-25.

⁵⁴ ALBANESE, Jay. *Organized Crime: From the Mob to Transnational Organized Crime. Seventh Edition*. USA. Elsevier, 2015, 432 s. ISBN: 978-0323296069. s. 106-115.

4.4. Srovnání

Z modelů výše uvedených je zřejmé, že každý zaměřuje svoji pozornost v rámci organizované zločinecké skupiny jinak. Každý však také znamená přínos do boje s organizovanou kriminalitou. Studie Spojených národů se zaměřila na výskyt centrálního vedení a vydávání příkazů oproti samostatnosti jednotlivých podřazených buněk. Naproti tomu modely von Lampeho z roku 2008 svým způsobem doplňují modely studie Spojených národů a zaměřují se na izolovanost a podporu organizovaných zločineckých skupin ze strany společnosti, přičemž upozorňují na související nebezpečí organizovaných zločineckých skupin tvořených elitami společnosti. Na výše uvedené se dá dobře navázat i s modely podle Albaneseho, který se spíše než centralizovaností vedení a sociální podporou skupin zabývá její soudržností a vznikem. Spojení a fungování podle něj v organizované zločinecké skupině zajišťuje buď hierarchie, nebo kulturní a etnické vazby, nebo ekonomické vztahy založené na nenásilné decentralizované spolupráci.

Díky těmto modelům si tak dokážeme lépe představit, co drží organizované zločinecké skupiny pohromadě, kde ve společnosti berou podporu, kdo dává jednotlivé příkazy a dohlíží na skupinu atd. Poznání struktur organizovaných zločineckých skupin není jen popis již poznaného a akademická debata nad tím. Tyto poznatky ohledně hierarchie, vazeb mezi členy, způsobu komunikace a vedení, jsou cenné pro prevenci, identifikaci a vyšetřování organizovaných zločineckých skupin. Při odhalení i jen zlomku organizované zločinecké skupiny mají vyšetřovací orgány možnost identifikovat nebo alespoň předpokládat pozici odhalené osoby a zvolit efektivní prostředky, které jim umožní odhalit klíčové členy a zaměřit se na ně, následně lépe sledovat tok finančních prostředků případně až do oblasti trestné činnosti organizované zločinecké skupiny. V neposlední řadě pojmenování určitých jevů je prvotní předpoklad pro výměnu informací jak mezi jednotlivými institucemi uvnitř státu, tak mezi státy navzájem.

5. Práce na odhalování organizované kriminality

5.1. Specifika odhalování organizované kriminality

Boj proti organizované kriminalitě je velmi složitý a vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje nejen zajištění spravedlnosti a potrestání pachatelů trestných činů, ale také prevenci a studium společenských faktorů, které mohou vést ke vzniku organizovaných zločineckých skupin, viz výše. „Činnosti (pozn. organizované kriminality) jsou směřovány do oblastí, kde nejsou žádné konkrétní oběti, které by ohlásili trestnou činností či pomáhaly při jejím dokazování (např. obchodování s drogami či zbraněmi), dále ve vztahu k obětem, které dokonce samy spolupracují na trestné činnosti (hazardní hry, organizování prostituce, půjčky na lichvářský úrok, obchod s pornografickým materiálem.)“⁵⁵ S tím je spojen pojem „victimless crime“ neboli zločin bez oběti, který chce říct, že oběti organizované kriminality jsou často v roli zákazníků, tj. kupců nelegálního zboží nebo uživatelů nelegálních služeb. Přestože organizovaná kriminalita se pro území České republiky stala vážným problémem již na počátku 90. let, právní a institucionální rámec pro boj proti organizované kriminalitě vznikl až v druhé polovině 90. let.⁵⁶

Pro úspěšný boj proti organizované kriminalitě musí také velmi dobře spolupracovat různé orgány, a to například Policie ČR, další orgány činné v trestním řízení, celní správa, finanční úřady, a to i na mezinárodní úrovni v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních dle zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Musí také dojít k identifikaci zisků a hospodářského vlivu pachatelů organizované kriminality a jejich eliminaci.

Trestná činnost organizované zločinecké skupiny je tvořena řetězcem samotných akcí, doprovodných jevů a snahy zahladit stopy nebo odvést pozornost. Pachatelé šifrují svou komunikaci a používají falešné identity. Orgány, které mají na starost boj proti organizované kriminalitě, musí nejprve získat informace, správně je vyhodnotit a začít dávat do souvislostí a následně se v řetězci zorientovat a zvolit vhodnou strategii dalšího postupu.

Problém boje proti organizované kriminalitě je také bezpochyby bezpečnost samotných vyšetřovatelů. Organizovaným zločineckým skupinám, jak bylo popsáno výše,

---

⁵⁵ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha. C.H. Beck, 2019, 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3. s. 481.

⁵⁶ FIJNAUT, Cyrille, Letiza PAOLI. *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*. The Netherlands. Springer Dordrecht, 2004, 1074 s. ISBN 978-1-4020-2615-7. s. 893.

není cizí uplatňování násilí ani pocit vlastní nedotknutelnosti a nadřazenosti. Vyšetřovatelé se proto musí neustále vypořádávat s hrozbou násilí a korupce. Tito vyšetřovatelé v první linii mají také rodiny a ochrana jejich osobního života by tak měla být prioritou. V tomto ohledu je dobrou zprávou, že v posledních letech došlo k výraznému odklonu organizovaných zločineckých skupin od násilí, kdy se soustředí na méně nápadné činnosti, ve kterých někdy není ani dost zřetelná hranice mezi legálním a nelegálním.⁵⁷

Při odhalování organizované kriminality se využívá řada nástrojů s různou mírou účinnosti, při jejichž využití je vždy třeba brát ohled na právo na spravedlivý proces a jiná lidská práva a svobody, přičemž je na samotné společnosti, aby vzhledem k nebezpečnosti organizované kriminality zvážila, jaké zásahy připustit a jaké již odmítnout. Řadu z nich nalezneme v zákoně č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále je „TŘ“) a v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, a jsou jimi především § 55 odst. 2 TŘ **ochrana totožnosti a podoby svědka**, § 67 a násl. TŘ **vazba**, § 77b a násl. TŘ **zajištění výnosů z trestné činnosti**, § 87a TŘ **záměna zásilky**, § 87b TŘ **sledování zásilky**, § 88 a § 88a TŘ **odposlech a záznam telekomunikačního provozu**, § 158b a násl. TŘ **operativně pátrací prostředky** zahrnující předstíraný převod, sledování osob a použití agenta.

Pokud je v rámci vyšetřovacích metod nasazen agent, který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny, není pro tento čin dle ustanovení § 363 TZ trestný. Beztrestnost agenta však není bezmezná a nechrání agenty, jakožto vedoucí činitele skupiny či agenty, kteří skupinu založili či zosnovali.

5.1.1. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

K nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je oprávněn pouze soudce, který tak činí písemným odůvodněným příkazem. Délka odposlechu a záznamu nesmí přesáhnout čtyři měsíce, avšak nadřízený soud může dobu i opakovaně prodlužovat, je-li to potřebné a důvodné. Podmínkou vydání takového příkazu je trestní řízení vedené pro zločin, za který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 8 let, nebo pro jiný trestný čin v příslušném ustanovení TŘ výslovně uvedený nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání ČR zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Příklady těchto mezinárodních smluv jsou:

---

⁵⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Bezpečnostní hrozby* [online]. 13. prosince 2022 [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace;
- Úmluva o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce;
- Úmluva o praní, vyhledávání a konfiskaci výnosů ze zločinu;
- Mezinárodní úmluva o potírání obchodu se ženami a dětmi;
- Úmluva o potírání penězokazectví;
- Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví a její dodatky;
- Trestněprávní úmluva o korupci;
- Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání;
- a mnoho dalších.⁵⁸

Mezi skutečnosti významné pro trestní řízení, jejichž získání se předpokládá před použitím odposlechu, patří zejména skutečnosti, které se v rámci trestního řízení dokazují, tj. skutečnosti, které jsou znakem konkrétní skutkové podstaty trestného činu, podstatné okolnosti mající vliv na závažnost činu, stanovení následku a výše škody, skutečnosti dokazující, že skutek spáchala určitá osoba, co ji k tomu vedlo a jaké okolnosti jí to umožnily.

Odposlech se netýká jen telefonních hovorů, jak by název zákonného ustanovení mohl naznačovat. Jedná se i o jiné elektronické komunikace skrze internet, jakými jsou například elektronická pošta nebo datová schránka.⁵⁹

5.1.2. Použití agenta

Agent je zásadně příslušník Policie ČR nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, který byl nasazen na návrh státního zástupce soudcem vrchního soudu za podmínek podobných podmínkám výše popsaným pro nařízení odposlechu telekomunikačního provozu za účelem vykonání konkrétního služebního úkolu. Agent dále sám rozhoduje o prostředcích, které ke splnění úkolu užije a může například pořizovat zvukové, obrazové a jiné záznamy.⁶⁰

⁵⁸ Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář. 7. vydání*. [online]. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 1201–1204.

⁵⁹ BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu. Vydání: první*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, 118 stran. ISBN 978-80-7338-169-1. s. 98.

⁶⁰ Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář. 7. vydání*. [online]. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2025.

Policejní provokace neboli podněcování určité osoby ke spáchání konkrétního trestného činu, ačkoli tato osoba předtím na páchaní takového trestního činu ani nepomyslela, je nepřipustná.⁶¹ Aktivita agenta tedy nesmí představovat určující a podstatný prvek trestného činu, naopak pachatel musí sám aktivně jednat, například navazovat kontakty a plánovat místo a způsob provedení trestního činu.⁶²

5.1.3. Sledování osob a věcí

Sledování osob a věcí, při kterých se pořizují obrazové, zvukové a jiné záznamy, povoluje výhradně státní zástupce. Pokud chce policejní orgán zasáhnout do listovního tajemství nebo vstoupit do obydlí sledované osoby, například za účelem umístění technických prostředků, potřebuje povolení soudce. Výše uvedená povolení však lze vydat jen v případě, že již existuje důvodné podezření, že dochází k trestné činnosti a maximálně na dobu šesti měsíců. Dobu však lze shodně jako u odposlechu prodlužovat. Předpokladem úspěšného sledování je, že sledovaná osoba neví, že je sledována a policejní orgán má tak možnost různými technickými prostředky v utajení zjistit okolnosti důležité pro trestní řízení. Těmito technickými prostředky jsou například dalekohledy, noktovizory, prostorové odposlechy, přístroje využívající infračervené záření a přístroje k zjištění obsahu písemností bez porušení obálky.⁶³

5.1.4. Daňová kobra

Jako velice účinnou a efektivní se ukázala metoda spolupráce mezi policisty, celníky a specialisty finanční správy zvaná Daňová kobra. Nejedná se o zvláštní útvar nebo tým, ale o operativní spolupráci při výměně informací. Činnost Daňové kobry byla zahájena v roce 2014. Již v roce 2016 Daňová kobra zajistila a zachránila částku téměř 3,4 miliardy Kč. V roce 2018 pak zachránila Daňová kobra přes 2,5 miliardy Kč patřících do státního rozpočtu. „*Pro lepší představu, zhruba tolik stojí navýšení starobních důchodů o 72 korun měsíčně, zvýšení učitelských platů o 1 137 korun nebo výstavba více než osmi kilometrů dálnic.*“⁶⁴ Ve společné tiskové zprávě ze dne 22. 4. 2021 Ministerstvo financí

---

⁶¹ Usnesení Nejvyšší soud ČR ze dne 13. srpna 2014, č. j. 15 Tdo 885/2013-151.

⁶² BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu. Vydání: první.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, 118 stran. ISBN 978-80-7338-169-1. s. 24.

⁶³ Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář. 7. vydání.* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2004–2005.

⁶⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *ZPRAVODAJSTVÍ: Daňová kobra zachránila státu už téměř 11,7 miliardy* [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/danova-kobra-zachranila-statu-uz-temer-11-7-miliardy.aspx#>.

a Ministerstvo vnitra uvedlo, že Daňová kobra za 7 let své existence, tj. 2014–2020, zachránila státu 12,94 miliard Kč. „*V posledních dvou letech se již naplno projevuje odklon od trestné činnosti v oblasti DPH, vystavování fiktivních faktur či podílení se na karuselových podvodech, a to právě z důvodu zúžení prostoru k páčání této kriminality díky operacím Daňové kobry, zvýšeným kontrolám finančních úřadů, nebo zavedení kontrolních hlášení. Tento trend již potvrdilo několik nezávislých autorit, například Nejvyšší státní zastupitelství či NCOZ ve svých výročních zprávách za rok 2018, nebo NKÚ ve své zprávě o daních v ČR v letech 2014–2017.*“⁶⁵

Obdobnou formou spolupráce je potom tzv. Hazardní kobra, specializovaná na boj proti nelegálnímu hazardu, založená též na spolupráci Ministerstva vnitra a Ministerstva financí.⁶⁶

5.1.5. Zvláštnosti stop a vyšetřování

Stopu jako důkaz své existence nebo činnosti může organizovaná zločinecká skupina zanechat v různých formách. V případě činností organizovaných zločineckých skupin se dá očekávat různorodost stop týkajících se financí, komunikace nebo násilí páchaného skupinou. Půjde tedy o biologické stopy, stopy na těle oběti, paměťové stopy, stopy obuvi a dopravních prostředků, zajištěné počítače, listinné důkazy nebo modernější digitální stopy, systémová data z modemů a jiné síťové techniky atd.

Podnět k zahájení operativně pátrací činnosti dávají Policii ČR buď zpravodajské služby, které ale často nedisponují konkrétními použitelnými důkazy, nebo vyjde najevo jeden z mnoha trestných činů spáchaných organizovanou zločineckou skupinou, případně útvary Policie ČR vlastní činností odhalí informace odůvodňující zahájit úkony trestního řízení. V případě, že by zpravodajské služby disponovaly zcela konkrétními poznatky, nelze tyto stejně použít jako důkazní materiál před soudem.

V počáteční fázi vyšetřování probíhá zejména sledování osob, použití agenta, odposlech telekomunikačního provozu, zpracování finanční analýzy, následují domovní a osobní prohlídky, zadržení členů organizované zločinecké skupiny, výsledky a sledování

---

⁶⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Společná tisková zpráva Ministerstva financí a Ministerstva vnitra* [online]. 22. 4. 2021 [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/danova-kobra-zachranila-statu-uz-13-mili-41556#>.

⁶⁶ Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023. s. 61.

letišť, dálnic a nádraží k zamezení úniku dalších členů skupiny.⁶⁷ Na výslechy jednotlivých členů organizované zločinecké skupiny je důležité dobře se připravit, protože lze očekávat smyšlenou a předem připravenou verzi. Ostatní svědci pak mohou mít strach proti organizované zločinecké skupině vypovídat. Výslechy je proto dobré opakovat, neumožnit obviněným členům vzájemný kontakt a postupně je konfrontovat s rozpory ve výpovědích ostatních.⁶⁸ Nenechat obviněné členy mezi sebou po zadržení komunikovat je klíčové pro udržení potenciální hrozby, že jeden z obviněných členů začne vypovídat pravdivě proti zbylým obviněným členům, motivován mírnějším postihem, viz kapitola Specifika postihu dle trestního zákoníku.

5.2. Instituce zapojené do boje proti organizované kriminalitě

Boj proti organizované kriminalitě je v České republice především v rukou Policie ČR a jejich specializovaných útvarů v úzké spolupráci se státním zastupitelstvím, celní správou, Finančním analytickým úřadem, soudy a ministerstvem vnitra. „*Od roku 1995 zajišťoval úkoly v oblasti boje s nejzávažnější trestnou činností mající znaky organizovaného zločinu Útvar pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie (ÚOOZ). V roce 2001 vznikla Národní protidrogová centrála (NPC), která byla pověřena výkonem specializované činnosti na úseku vyhledávání, odhalování, dokumentace a objasňování organizované drogové kriminality. K prověřování a vyšetřování nejzávažnějších forem korupce, hospodářské a finanční kriminality byl v roce 2003 zřízen Útvar odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK). Dne 1. 8. 2016 došlo k organizačnímu sloučení ÚOOZ a ÚOKFK a k vytvoření Národní centrály proti organizovanému zločinu a služby kriminální policie a vyšetřování (NCOZ)...*“⁶⁹

Důležitou roli v oblasti odposlechů, sledování osob a věcí a dalších úkonů hraje také policejní Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování. Policejní Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování pak nabízí ochranu osobám ohroženým v souvislosti s trestním řízením, či použitím agenta a další úkony. Ministerstvo vnitra ČR pak pravidelně vydává tzv. Akční plány boje proti organizovanému zločinu, které mají naplnit vydávané koncepce boje proti organizovanému zločinu.

---

⁶⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4. s. 387.

⁶⁸ Tamtéž. s. 388-389.

⁶⁹ JELÍNEK, Jiří. *Kriminologie.* Praha: Leges, 2021, 631 stran; 21 cm. ISBN 978-80-7502-499-2. s. 451.

5.2.1. Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ)

NCOZ je útvar s celostátní působností skládající se ze tří sekcí, a to zločinecké struktury, závažné hospodářské trestné činnosti a korupce a finanční kriminality. Na konci minulého roku došlo k oddělení a vzniku Národní centrály proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě jakožto samostatného útvaru. Pod ředitelem NCOZ fungují tři náměstci, kteří mají na starost jednotlivé sekce a odbory. Většina pozic v rámci NCOZ vyžaduje vysokoškolské vzdělání.

Do věcné příslušnosti NCOZ, kromě trestné činnosti organizovaných zločineckých skupin, spadá dále trestná činnost související s:

- výkonem pravomoci představitelů ústředních orgánů státní správy v postavení ministra, náměstka ministra, poslance, senátora, ředitele úřadu a jeho zástupce;
- výkonem pravomoci představitelů územní samosprávy krajů v postavení hejtmána a jeho náměstka;
- výkonem pravomoci soudců a státních zástupců;
- čerpáním finančních prostředků z fondů EU;
- daňovou kriminalitou a závažnou hospodářskou trestnou činností se škodou 150 mil. Kč a více;
- legalizací výnosů z trestné činnosti a porušováním mezinárodních sankcí;
- zvláště závažnými a organizovaně páchanými zločiny v oblastech vydírání, obchodu s lidmi, násilných projevů, nelegální migrace, nástražných výbušných systému užitých proti životu, zdraví nebo majetku a trestné činnosti proti měně a platebním prostředkům.⁷⁰

Na jednotlivých případech v rámci NCOZ pracují týmy skládající se z operativců, analytika a hlavního vyšetřovatele, případně doplněné o příslušného specialistu. „*Základní rozdělení pozic v rámci útvaru je práce v operativě, analytická činnost, finanční šetření a vyšetřování. Každá z nich klade jiné osobnostní nároky. Operativce získává informace v zájmovém prostředí, analytik informace vyhodnocuje, třídí a dává jim souvislost, vyšetřovatel udává taktický směr a zodpovídá za dodržení právní stránky.*“⁷¹

Mezi významné kauzy řešené NCOZ v minulém roce patří kráčení DPH společností ČKD Praha DIZ, dále kauza zvaná Dozimetr, týkající se veřejných zakázek pražského

---

⁷⁰ Výroční zpráva Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022. s. 7.

⁷¹ Tamtéž. s. 9.

dopravního podniku, kauza Taxis, související s privatizací bytových domů, nebo kauza Šváb, týkající se ovlivňování fotbalových utkání v národní lize, i tak jde však jen o zlomek činnosti NCOZ. Jenom v roce 2022 bylo otevřeno 84 nových případů trestné činnosti, bylo zahájeno 67 trestních stíhání, v jejichž rámci bylo obviněno 246 fyzických a 34 právnických osob, aktivních spisů bylo na NCOZ ke dni 31. 12. 2022 celkem 267.⁷²

V rámci České republiky NCOZ významně spolupracuje s Bezpečnostní informační službou, celní správou a Generálním ředitelstvím cel, Českou inspekcí životního prostředí, Finančním analytickým úřadem, Nejvyšším kontrolním úřadem, státním zastupitelstvím, Úřadem pro zahraniční styky a informace, Vojenským zpravodajstvím a dalšími. Komplexnost činnosti NCOZ je zcela zřejmá. V oblasti mezinárodních vztahů bylo minulý rok podepsáno memorandum o spolupráci mezi NCOZ a americkou FBI.

5.2.2. Mezinárodní spolupráce

Velmi významná je také mezinárodní spolupráce v rámci organizací Europol a Interpol, Schengenského informačního systému či agentury Eurojust, díky kterým vznikají společné vyšetřovací týmy a dochází k efektivnímu předávání informací a poznatků z různých oblastí. Zatímco spolupráce s Interpolem je méně častá, úzká spolupráce s Eurojustem se ukázala jako efektivní a vede k úspěšnému odhalování pachatelů na mezinárodní úrovni.⁷³

Interpol, celým názvem International Criminal Police Organization, je mezivládní organizace aktuálně 195 členských zemí podporující spolupráci při výměně informací a poskytující technickou a odbornou podporu. Koordinaci zajišťuje Generální sekretariát v čele s generálním tajemníkem. Každý členský stát má pak svou Národní ústřednu jako kontaktní místo pro Generální sekretariát. Jednou za rok se členské státy schází, aby mohla být přijata nová rozhodnutí.⁷⁴ Interpol na svých stránkách také zveřejňuje fotografie a základní informace o celosvětově nejhledanějších osobách a osobách pohřešovaných. Mezi celosvětově hledanými osobami je 12 českých státních příslušníků z celkových 6 944, přičemž se jedná o dvě ženy a deset mužů. Mezi pohřešovanými je na seznamu Interpolu deset mužů a tři ženy české státní příslušnosti.

---

⁷² Výroční zpráva Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022. s. 13.

⁷³ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 59-60.

⁷⁴ INTERPOL [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/>.

Europol neboli Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva se sídlem v Haagu má především zajistit a zlepšit bezpečnost v Evropě podporou vyšetřovacích orgánů v jednotlivých členských státech se zaměřením na obchodování s lidmi, kyberkriminalitu, padělání eura, podvody v oblasti DPH, praní špinavých peněz, terorismus a podobně. Služby Europolu zajišťuje přes 1 400 zaměstnanců 24 hodin denně sedm dní v týdnu.⁷⁵

Eurojust je Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti trestní justice, jejímž hlavním cílem je koordinovat vyšetřování závažné trestné činnosti. Kolegium Eurojustu tvoří národní členové vyslaní svým členským státem. Eurojustu se podařilo navázat smluvní spolupráci s 12 státy mimo Evropskou unii, díky kterým probíhá lepší spolupráce na společných případech. Eurojust pro členské státy zajišťuje úřední překlady žádostí o mezinárodní justiční spolupráci, koordinační schůzky, zřizování a financování společných vyšetřovacích týmů, plánování společných akcí, při kterých dochází k rozsáhlému zatýkání pachatelů, rozbití organizovaných zločineckých skupin a zabavování majetku.⁷⁶

Spolupráce se státy mimo Evropu může také probíhat buď na základě dvoustranných mezinárodních smluv (př. s Vietnamem), což by měl být způsob preferovaný, nebo na základě poskytnutí záruky vzájemnosti, přičemž podmínky spolupráce na tomto základě se mohou měnit.

5.3. Slabá místa organizované zločinecké skupiny

V rámci boje proti organizovaným zločineckým skupinám je třeba zaměřit se na jejich slabá místa. Mezi ta patří financování, komunikace, vnitřní zrady, nedbalost členů, úzká oblast působení, špatná koordinace a další. Obecně se hůře odhalují decentralizované struktury menších samostatných jednotek síťového modelu, v němž figurují relativně volné vztahy a pro jednotlivé akce jsou vytvářeny „*ad hoc*“ skupiny.⁷⁷ Postup odhalování organizované kriminality se značně liší případ od případu, jelikož při zjištění jednotlivých realizačních trestných činů nejde okamžitě říct, že byl spáchán organizovanou zločineckou skupinou. Tento postup tedy zahrnuje předávání informací v rámci mezinárodní spolupráce, sledování doprovodných projevů, identifikaci skupiny, zdokumentování struktury skupiny, průnik do struktur skupiny, použití operativně pátracích metod a určení vhodného momentu

---

⁷⁵ EUROPOL [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu>.

⁷⁶ EUROJUST [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu>.

⁷⁷ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5. s. 459-460.

realizace zásahu v součinnosti s orgány státního zastupitelství.⁷⁸ Důležitá je také ochrana svědků a vypořádání se se zavádějícími připravenými výpověďmi a nastraženými důkazy. Plánovat je třeba jak vyšetřovací operace, tak zahájení trestního stíhání jednotlivých členů.

5.3.1. Financování

Organizovaná zločinecká skupina musí vyřešit hned dva problémy ohledně financování, aby zajistila svoji stabilitu a úspěšnost. Jednak musí zajistit financování pro svoji činnost a jednat zlegalizovat zisky ze svojí činnosti. Tyto skutečnosti se snaží právní řád České republiky reflektovat na několika místech. Například zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, který přikazuje poskytovateli platby, jejíž výše překračuje částku 270.000 Kč, provést platbu jedině bezhotovostně pod sankcí vysoké pokuty.

Trestní řád v § 8 odst. 2 upravuje možnost státního zástupce/předsedy senátu požadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, a údaje z evidence investičních nástrojů a zaknihovaných cenných papírů. Trestní zákoník pak v § 216 a násl. upravuje trestné činy legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Trestání jsou tak i ti, kdo jinému z nedbalosti umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci větší hodnoty, která je výnosem z trestné činnosti. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu pak upravuje například povinnosti finančních institucí provést identifikaci klienta při obchodech nad 1.000 EUR, dále definuje podezřelý obchod a povinnost oznamovat podezřelé obchody Finančnímu analytickému úřadu zřízenému Ministerstvem financí ČR.

Experti z řad policejních orgánů při dotazování Institutem pro kriminologii a sociální prevenci na potřebu změn v české právní úpravě týkající se organizované kriminality nejčastěji odpovídali právě změny týkající se legalizace výnosů z trestné činnosti, a to konkrétně obrácení důkazního břemene v případě prokazování původu peněžních prostředků.⁷⁹ „Podle statistiky zajištěného majetku, kterou vede Policie ČR, byl orgány činnými v trestním řízení zajištěn v roce 2022 majetek v celkové hodnotě cca 5,3 miliardy Kč,

---

⁷⁸ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd.* Praha: Beck, 2004, 583 s.: ISBN 80-7179-878-9. s. 533.

⁷⁹ SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, 228 s. ISBN 978-80-7338-200-1. s. 172.

*oproti roku 2021 se jedná o pokles o cca 1,9 miliardy Kč. S výjimkou NCOZ, kde došlo k nárůstu zajištěných hodnot, a to o cca 0,8 miliardy Kč.*⁸⁰

Za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti organizované zločinecké skupiny často založí celou skupinu obchodních společností se sídly v zahraničí, nejčastěji v zemích, které nespolupracují na mezinárodní úrovni. Tyto struktury pak předstírají těžko prokazatelnou činnost, např. reklamní nebo poradenskou, přičemž pachatelé vloží peníze na účet společnosti v zemi, které nemá žádná opatření v této oblasti a následně řadou mezibankovních převodů znemožní sledování toku nelegálních zisků.⁸¹

V této souvislosti není od věci zmínit Centrální evidenci účtů vedenou Českou národní bankou. Tato neveřejná databáze byla v reakci na výše uvedené zřízena v roce 2018 zákonem č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů, a poskytuje základní informace o účtech osob fyzických, právnických i jiných subjektů, ke kterým mají na žádost přístup oprávněné orgány. Povinné instituce, tj. banky, zahraniční banky činné na území České republiky, spořitelni a úvěrní družstva a další instituce definované zákonem, každý den do 12 hodin zasílají do databáze výkaz o nově zřízených účtech a dalších předepsaných skutečnostech. Oprávněné orgány se tak rychle a efektivně dostanou k relevantním informacím pro své vyšetřování a nemusí se dotazovat každé povinné instituce samostatně.⁸²

Pokud se vyšetřovacímu orgánu podaří identifikovat nelegální zisky, pochopit, jakým způsobem organizovaná zločinecká skupina tyto zisky legalizuje a zabavit je, bude to mít na skupinu tak velký vliv, jak velká část zisků bude zabavena. Pokud spolu s finančními toky nebude odhalena větší část struktury skupiny, ale například jenom tzv. bílí koně, dá se očekávat, s ohledem na výše popsané vlastnosti a motivaci členů organizované zločinecké skupiny, že skupina se bude nejprve snažit o přizpůsobení se a nalezení nových zdrojů i za cenu utlumení svých aktivit. Při hledání nových zdrojů, aktivit a kontaktů se otevírá slabé místo skupiny, které umožňuje snadnější infiltraci a odhalení její struktury. Nedostatek financí zcela jistě může vést i k vnitřním konfliktům, snaze o sesazení vedení nebo dokonce rozpadu skupiny. To ovšem nezabrání tomu, aby nespokojení nebo bývalí členové původní organizované zločinecké skupiny přešli do jiné nebo si založili vlastní.

---

⁸⁰ Výroční zpráva Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022. s. 41.

⁸¹ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 55-56.

⁸² ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Centrální evidence účtů* [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/centralni-evidence-uctu/>.

5.3.2. Komunikace

Mezi jednotlivými členy organizované zločinecké skupiny musí nějakým způsobem probíhat komunikace, aby mohlo být dosaženo cílů a byly naplněny plány skupiny. Jak bylo výše uvedeno, orgány činné v trestním řízení mají prostředky, jak sledovat a zaznamenávat obsah komunikace skrze komunikační technologie, jakými jsou telefony, e-maily a internet. Pokud se pak podaří odhalit člena organizované zločinecké skupiny, je možné již jeho sledováním odhalit tajná hesla, místa, na kterých dochází k předávání informací atd. Nejenom odhalení komunikace může vést k rozpadu skupiny, ale již samotná špatná či nesrozumitelná komunikace ze strany nadřízených členů může vést ke ztrátě důvěry ve skupinu.

V prostředí České republiky je komunikace v rámci organizovaných zločineckých skupin vedena přes mobilní telefony, sociální síť Facebook nebo program Skype, méně časté, ale také používané jsou mobilní aplikace Viber a Whatsapp, přičemž podstatně se řeší na osobních schůzkách.⁸³ „Není výjimkou vytvoření e-mailové adresy, kdy je příslušným osobám sděleno heslo ke vstupu do e-mailu a komunikace probíhá tak, že nedochází k odeslání zpráv (například psaním konceptů mailových zpráv).“⁸⁴

5.3.3. Nedbalost členů a vnitřní zrady

S problémem komunikace úzce souvisí další problém organizované zločinecké skupiny. Tím je **nedbalost členů**, a to zejména v oblasti mlčenlivosti, zneužití svého postavení ve skupině k osobním zájmům, okrádání skupiny, nedůsledné zahlazování stop a porušení dalších pravidel a jiných procedur skupiny.

Dalším stupněm nedbalosti členů organizované zločinecké skupiny jsou **vnitřní zrady**. Důvodů pro zradu organizované zločinecké skupiny může být mnoho, od prosté změny názoru, po strach ze stíhání či přijetí nabídky konkurenční skupiny, a dopady na skupinu mohou být fatální. Pokud se člen organizované zločinecké skupiny rozhodne spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, pak za splnění podmínek § 178a TŘ může být u takto spolupracujícího obviněného i upuštěno od potrestání.

Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu přijatá v roce 2000, která má v současné době 189 smluvních stran, vyzývá k podpoře osob poskytujících informace

---

⁸³ Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR. s. 52.

⁸⁴ Tamtéž. s. 53.

ohledně trestné činnosti v rámci organizované kriminality. „Podle článku 18 této Úmluvy mají státy ve vhodných případech zvážit zakotvení možnosti snížení trestu u obžalovaného, který poskytne podstatnou spolupráci při vyšetřování nebo stíhání trestného činu upraveného touto Úmluvou. Po rozsáhlé diskusi nad imunitou před podáním obžaloby (někdy také nazývanou institutem „korunního svědka“) nebyl tento institut v souvislosti s návrhem trestního zákoníku zařazen do souvisejících novelizací, neboť při něm dochází k podstatnému omezení zásad legality a oficiality trestního řízení a také k zásadnímu zásahu do principu rovnosti před zákonem“⁸⁵

---

⁸⁵ BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu*. Vydání: první. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, 118 stran. ISBN 978-80-7338-169-1. s. 28.

6. Kazuistika

Na boji proti organizované kriminalitě se podílí nejen instituce výše blíže specifikované, ale také soudy všech stupňů soudní soustavy. Dle článku 40 Listiny základních práv a svobod jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy a každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena, tzv. presumpce nevinny. Ze soudních spisů pak lze získat další důležité poznatky o organizovaných zločineckých skupinách, jejich složení, trestné činnosti a odhalení.

6.1. Zbavení osobní svobody, vydírání, vraždy⁸⁶

Městský soud v Praze řešil případ organizované zločinecké skupiny o sedmi členech, která opakovaně vylákávala bohaté podnikatele nebo jiné bohaté osoby na různá místa mimo ČR, kde je uvěznila a vydírala k vydání platebních karet včetně údajů k nim a zaplacení finančních částek ve výši desítek milionů Kč. Záminkou byly charitativní akce, prodej nebo prohlídka luxusních jacht a nemovitostí, pokerový turnaj nebo pracovní nabídka.

Bylo zjištěno nejméně pět případů, ve kterých se organizovaná zločinecká skupina dopustila výše uvedeného jednání s tím, že ve dvou případech se jí plán nepodařilo dokončit. Jedna oběť vyhodnotila jejich nabídku na zahraniční cestu jako pochybnou a nepřijala ji a jejich poslední oběť dorazila do zahraničí na místo setkání neplánovaně s celou rodinou, přičemž skupina již tak byla značně nervózní z odhalení. V jednom z případů poslali oběť po vydání finančních prostředků letadlem zpět do Prahy, ta ovšem ze strachu trestnou činnost nenahlásila Policii ČR, jelikož členové organizované zločinecké skupiny znali podrobnosti o soukromém a pracovním životě oběti. Ve zbylých dvou případech své oběti usmrtili. V prvním případě igelitovou fólií a ranami do hlavy a v druhém případě střelnou ranou zezadu do hlavy.

Všichni členové této organizované zločinecké skupiny byli muži, kteří byli v době páchání trestné činnosti, tj. v roce 2011–2013, starší 30 let. Níže uvedený obrázek znázorňuje třístupňovou strukturu skupiny a pozice jednotlivých členů. Poslední řádek

---

⁸⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2014, sp. zn. 43 T 2/2014.
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. 8 To 90/2014.
Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2015, č. j. 7 Tdo 400/2015-147.

u každého z členů znamená délku pravomocně uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody ve věznici se zvýšenou ostrahou.

Obrázek č. 1: Struktura skupiny (zbavení osobní svobody, vydírání, vraždy)

M. Š. <i>(vůdce skupiny)</i> doživotí				
L. S. <i>(střední článek)</i> doživotí				
D. D. <i>(řadový člen)</i> usmrcoval 20 let	P. K. <i>(řadový člen)</i> usmrcoval 30 let	M. M. <i>(řadový člen)</i> 8 let	J. P. <i>(řadový člen)</i> 5,5 let	P. S. <i>(řadový člen)</i> bratr L. S. 4 roky

Vůdcem skupiny byl **M. Š.**, který prováděl výběr obětí, se kterými následně vedl telefonickou nebo e-mailovou komunikaci, vymýšlel celé plány, zajišťoval ubytování v zahraničí, rozděloval úkoly mezi zbylé členy, a to i v průběhu páčání trestné činnosti, které se často osobně účastnil, a po ukončení jednotlivých akcí rozděloval zisk. Do skupiny přivedl **J. P.** a **D. D.**, který se předtím staral o jeden z jeho apartmánů. Oběti vybíral z osob probíraných médii nebo vystupujících v časopisech zaměřujících se na luxusní vily nebo lodě. V jednom případě vybíral dokonce z osob ze svého okolí, konkrétně známého z jachtingu, se kterým měl špatné vztahy.

V hierarchii skupiny byl hned na druhé pozici **L. S.**, kterého znal **M. Š.** z minulosti a který byl jako první informován o plánovaných akcích, zařizoval jednotlivé úkoly, případně je dále rozděloval mezi ostatní členy, účastnil se samotného zbavení osobní svobody a vydírání a následně se i osobně podílel na usmrcení obětí. Dílčí akce plánoval a řídil sám, přičemž o nich následně informoval vůdce **M. Š.** Do skupiny přivedl svého bratra **P. S.**, který plnil především jeho pokyny, předával informace, zajišťoval logistiku po ČR, dostával část nelegálních zisků, avšak vlastního zbavení osobní svobody, vydírání a vražd

se osobně neúčastnil. L. S. dále zajistil účast M. M., se kterým se znal z místa svého bydliště, a P. K., kterého znal z předchozího výkonu trestu odnětí svobody.

Členové používali smyšlená jména, různé nově vytvořené e-mailové adresy, pronajaté nemovitosti, půjčená auta nebo taxi služby, zahraniční telefonní čísla, bankovní účty zřízené v zahraničí. K jejichž zřízení si minimálně v jednom případě zajistili občanský průkaz známého. Při přepadení byli maskováni kuklami, hrozili obětem zbraní, kterou P. K. vzal svému otci, a užívali pouta na ruce i nohy a zalepené lyžařské brýle.

Při vyšetřování této organizované zločinecké skupiny bylo pracováno s otisky prstů, genetickým materiálem, stopami po pneumatikách, dále s analýzou dat a zkoumáním nosičů dat a výpočetní technikou a v neposlední řadě s balistickými stopami, přičemž rovněž proběhla pitva dvou usmrčených obětí. Při domovních prohlídkách provedených v místech bydliště jednotlivých členů byly zajištěny datové nosiče s textovými a obrazovými soubory. Řadový člen J. P. disponoval zvukovou nahrávkou hovoru členů organizované zločinecké skupiny na videokameře, která měla být dle něj náhodně spuštěna a kterou se J. P. snažil z počítače následně vymazat, avšak vyšetřovacímu orgánu se podařilo ji obnovit. Členové se na této nahrávce baví o usmrcení oběti a zahlazení stop. Tato nahrávka výrazně přispěla k objasnění věci, když na ní členové pronášejí například „*toho hajzla svalnatého zabijem, ale u toho bych chtěl být ... to udělám já sám*“ nebo „*to byla pecka v tom zrcátku, když jsem to viděl, vole (pozn. tu vraždu)*.“ Jednalo se o významnou nedbalost tohoto člena organizované zločinecké skupiny.

Byl vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, k okolnostem vyšetření duševního stavu jednotlivých členů, jejich ovládacích a rozpoznávacích schopností v době páchaní trestné činnosti a jejich charakteristickým rysům osobnosti, jako i možnosti resocializace. Na stranách 38 až 40 svého rozhodnutí soud prvního stupně uvedl, že vzájemné postavení členů organizované zločinecké skupiny a jejich role vychází mimo jiné právě z tohoto znaleckého posudku, když M. Š. jako vůdce skupiny je poruchově strukturovanou osobností se sklonem k nezdrženlivé a impulzivní reaktivitě a z hlediska typologie osobnosti je spíše extrovert, sociálně flexibilní, manipulativní a egocentrický bez adekvátního rozvinutí morálních hodnot. Stejně tak L. S. byl označen za extroverta se sklonem ke vznětlivé a agresivní reaktivitě, v oblasti sociálních vztahů vystupujícím manipulativně a dominantně. Naopak u řadových členů bylo konstatováno, že se jedná spíše o introvertní osoby, závislé a snadněji manipulovatelné. Řadový člen P. K., který měl vlastnoručně usmrtit dvě z obětí, měl dle znaleckého posudku nízkou, ale možnou

pravděpodobnost resocializace, zároveň však jeho potrestání již dříve nevedlo k nápravě a zůstává přítomné zvýšené riziko svedení P. K. k delikvenci z důvodu jeho ovlivnitelnosti.

V rámci mezinárodní právní pomoci bylo možné vyslechnout prostřednictvím rakouských a německých justičních orgánů také pracovníky rakouské a německé banky, kde měl vůdce skupiny M. Š. zřízené účty. Mezinárodní spolupráce probíhala s příslušnými orgány Rakouské, Italské a Francouzské republiky, SRN, USA a Švýcarské konfederace, která poskytla důležité poznatky, zejména co se týkalo jednotlivých převodů nelegálně získaných finančních prostředků mezi účty, kamerových záznamů z prostor letišť a ohledání místa činu.

K odhalení skupiny došlo také díky odposlechu hovorů P. K. v rámci jiného trestního řízení a následných odposlechů hovorů dalších členů. Rovněž byl pořízen videozáznam ze sledování vůdce skupiny M. Š. policejním orgánem a byly zajištěny záznamy o telekomunikačním provozu e-mailových adres.

Jako kriminogenní faktory se ukázaly anonymita internetu, konkrétně e-mailová komunikace, nemožnost pracovního uplatnění, předchozí pobyt ve vězení a snadný převod kapitálu přes hranice států. V případě vůdce M. Š. se jako významný kriminogenní faktor ukázala právě nemožnost nalézt pracovní uplatnění po předchozím podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, když právě v tu chvíli údajně pojal M. Š. úmysl vydírat bohaté podnikatele.

Mezi slabiny této organizované zločinecké skupiny patřila zejména nízká disciplína jednotlivých členů a téměř úplná absence pravidel pro jednání v rámci jednotlivých akcí, dále rezignace na zahlazování stop, kdy členové u sebe doma disponovali důkazy, které poté byly použity proti nim, těla obětí byla zahrabána do mělkého písčitého hrobu nebo pohozena do křoví. Na místě pak zůstávaly otisky pneumatik. Některé osobní věci byly spáleny a některé, konkrétně telefony a tablety, odhozeny na území jiných států. Na místě druhé vraždy členové této skupiny zanechali lahev „Mattoni Perlivá“ pocházející z ČR. Věci, které měly členové na sobě v době páchaní trestné činnosti byly následně páleny. Schůzky skupiny probíhaly u jednotlivých členů doma.

Legalizace výnosů z trestné činnosti byla také na poměrně nízké úrovni. Členové v kšiltovkách vybírali menší částky z bankomatů na různých místech a větší částky si vůdce skupiny M. Š. převáděl z účtu oběti na své účty zřízené v různých státech, prováděl směny hotovosti ve směnárnách a k výplatě podílu člena L. S. byly využívány například směnky, které ke svému vzniku nepotřebují právní důvod.

Nedůsledný byl i vůdce M. Š., který o svých plánech ze začátku informoval osobu, která se na činnosti však nechtěla podílet a která sice měla údajně dostat 10.000 EUR za mlčení, ale nakonec svědčila proti M. Š. Podobně tomu bylo s ostatními členy této organizované zločinecké skupiny, kdy jim M. Š. a L. S. sdělovali své plány, přestože nevěděli, zda budou chtít spolupracovat a neměli, jak si vynutit jejich případné mlčení. Slabým místem se ukázalo i financování samotné realizace akcí, kdy si vůdce M. Š. na jednu z akcí musel vypůjčit 300.000 Kč.

Mezi členy této organizované zločinecké skupiny neexistovala téměř žádná důvěrná vazba, ať už přátelská nebo rodinná, s výjimkou bratra L. S., který konal spíše podpůrné činnosti a kterého se L. S. snažil co nejvíce od skupiny oddělit a o penězích, které mu vyplácel, tvrdil, že to jsou bratrské půjčky. Jednalo se spíše o skupinu založenou na volném neformálním systému „společenství zaměstnání v podsvětí“ zmíněnou v kapitole Fáze vzniku, přičemž jednotliví členové již v přípravném řízení vypovídali proti sobě a dalo by se říct, že až na L. S. a M. M., kteří odmítli vypovídat, spolupracovali s Policií ČR.

Z výše uvedeného vyplývá, že se skutečně potvrzuje, že organizovanou kriminalitu páchají spíše muži nad 30 let. Motivací byl maximální možný zisk za užití jakýchkoli prostředků včetně násilí a vražd a škoda způsobená tímto jednáním byla obrovská. Nemluvě o zásahu do života rodin obětí, které byly dlouhou dobu v péči odborníků. Na vyšetřování spolupracovaly v rámci mezinárodní spolupráce příslušné orgány několika států a samotné vyšetřování si vyžádalo rozsáhlé dokazování napříč obory kriminalistiky, zdravotnictví a výpočetní techniky. Bylo použito několik nástrojů pro boj s organizovanou kriminalitou popsanych v kapitole Specifika odhalování organizované kriminality. Dále se potvrdilo, že charakteristické vlastnosti osobnosti jednotlivých členů mají vliv na jejich postavení ve skupině a že navazování kontaktů a hledání dalších členů může být slabým místem organizovaných zločineckých skupin.

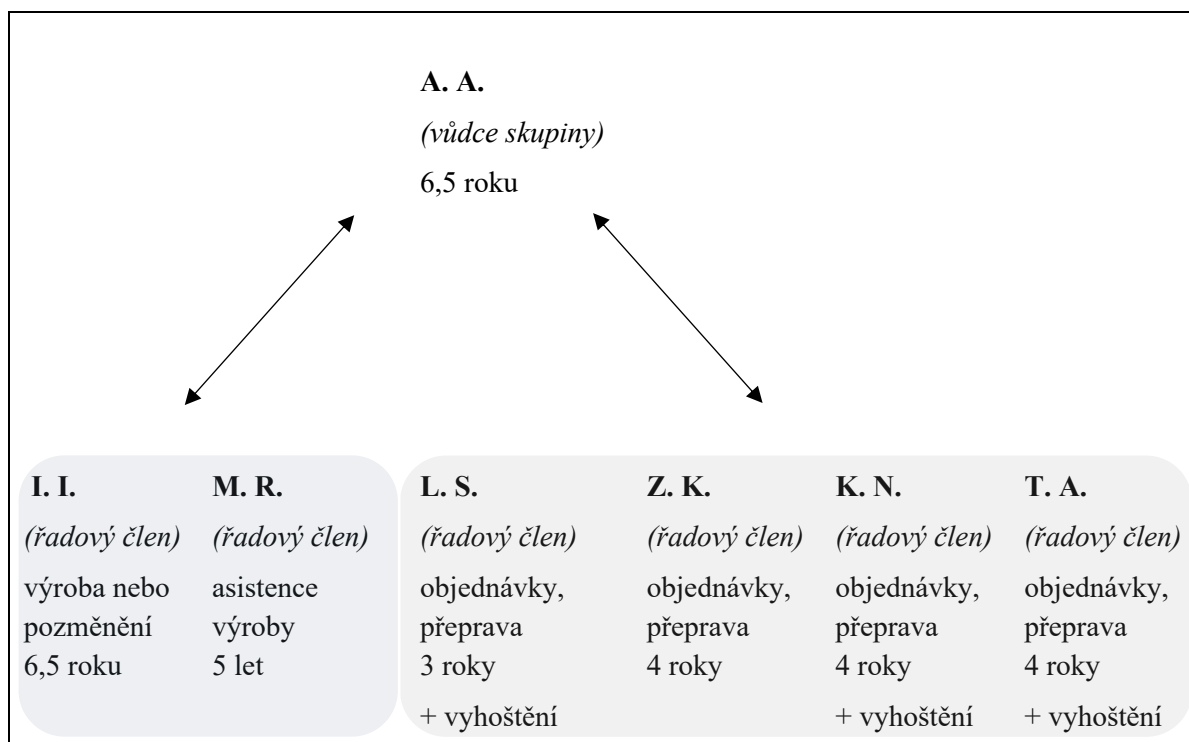
Přes všechny vyjmenované slabiny této organizované zločinecké skupiny byla tato odhalena a jednotliví členové zadrženi téměř po třech letech ve chvíli, kdy již napáchali velké škody a vzali život dvěma obětem. Přestože skupina měla pouze sedm členů a většina členů se nakonec doznala a spolupracovala s policií, má jenom rozhodnutí soudu prvního stupně 101 stran, což dokládá složitost rozkrývání a dokazování takových skupin.

6.2. Padělání a pozměnění veřejné listiny⁸⁷

Před Obvodní soud pro Prahu 2 se v roce 2013 dostala organizovaná zločinecká skupina se sedmi členy, rozprostřená přes Českou republiku, Německo a Bulharsko, která spolupracovala na objednávání, výrobě a distribuci padělaných nebo pozměněných osobních dokladů pro neztotožněné osoby z oblasti Kavkazu. Jednalo se o cestovní pasy, občanské a řidičské průkazy apod. Cílem a účelem tohoto jednání byla nelegální migrace osob a snazší pohyb po území Německa a dalších států EU. Bylo odhaleno 17 takových případů.

Šest ze sedmi členů této organizované zločinecké skupiny byli muži, z toho jeden byl v době páchaní trestné činnosti, tj. v roce 2008–2010, mladší 30 let (řadový člen T. A.). Členem pod iniciály M. R. byla žena starší 30 let, která vlastnila restauraci a byla bývalou manželkou člena I. I. Níže uvedený obrázek znázorňuje síťovou strukturu skupiny a pozice jednotlivých členů. Nejedná se o typickou třístupňovou strukturu, jako tomu bylo u skupiny v předchozí kapitole, ale spíše o organizovanou kriminální síť z klíčových jedinců, jejichž schopnosti a kontakty určují směřování skupiny. Poslední řádek u každého z členů znamená délku pravomocně uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody ve věznici s ostrahou.

Obrázek č. 2: Struktura skupiny (padělání a pozměnění veřejné listiny)

⁸⁷ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. 9 T 79/2012. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2013, sp. zn. 9 Tdo 345/2013. Usnesení Nejvyššího soud ČR ze dne 10. 12. 2014, sp. zn. 3 Tdo 684/2014.

Dle samotného rozhodnutí soudu prvního stupně uvedení členové spolupracovali s dalšími dosud neustanovenými osobami. To může znamenat, že se jedná pouze o relativně samostatnou buňku, která byla součástí nějaké větší organizované zločinecké skupiny nebo pouze nebyli odhaleni všichni řadoví členové. Na základě poznatků z rozhodnutí soudů všech tří stupňů se dá jednoznačně říct, že existoval minimálně ještě jeden „výrobce“ a jeden „kurýr“, avšak nelze se jednoznačně přiklonit ani k jedné z uvedených variant.

Vůdcem této organizované zločinecké skupiny byl A. A., který jako jediný měl důvěru a přístup k členům I. I. a M. R., kteří zajišťovali výrobu padělaných nebo pozměněných osobních dokladů. Vůdce A. A. jim osobně zadával zakázky, předával podklady a vyplácel odměnu. Ostatní řadoví členové pro A. A. shromažďovali a koordinovali objednávky a následně vyhotovené padělané nebo pozměněné doklady přepravovali do Německa. Vůdce A. A. také vyřizoval reklamace řadových členů. V některých případech pro přepravu využívali též poštu nebo služby nezapojených kurýrů.

Členové se scházeli v kavárnách, restauracích, obchodech s knihami a podobně. Komunikace probíhala přes telefony, formou hovorů nebo SMS nebo skrze e-mailovou komunikaci. Komunikace mezi členy nebyla nijak zabezpečená. Vůdce A. A. dokonce formou SMS zaslal řadovému členovi svoji poštovní adresu pro odeslání reklamace.

Po zadržení členů byly provedeny domovní prohlídky, byly zajištěny počítače, telefony, obálky a nástroje na výrobu padělaných nebo pozměněných dokladů, včetně razítek a fólií s ochrannými prvky, náboženské texty a novinové výstřižky. Počítač Z. K. pak obsahoval videonahrávku semináře „Základní techniky, taktiky a psychologie boje nožem“.

Skupina vznikla na etnickém podkladu, když šlo spíše o neformální seskupení se společnými kulturními a náboženskými hodnotami. L. S. se do skupiny dostal poté, co zůstal v České republice tzv. na černo, přičemž když ho kontrolovali policisté, měli po něm údajně chtít 2.000 Kč jako úplatek, který také dva roky platil, než ho to přestalo bavit a začal si zařizovat falešné doklady.

Čtyři členové této organizované zločinecké skupiny sice vypovídali již v přípravném řízení, avšak s ohledem na další důkazy je třeba hodnotit jejich výpovědi jako zavádějící a lživé. Vůdce A. A. nakonec přiznal svoji účast na distribuci padělaných nebo pozměněných osobních dokladů, avšak pouze jako zprostředkovatel s tím, že nic neorganizoval. Projevil také určitou loajalitu vůči ostatním členům, když o nich prohlásil, že to jsou krajané vyznávající stejné náboženství (islám) a že žádný z nich ho o obstarávání falešných dokladů nepožádal, což byla ovšem lež. Členové byli přes dva roky drženi ve vazbě na samotkách, aby nedošlo ke kontaktu s jinými lidmi.

Členové se svoji trestnou činností snažili omluvit tím, že vlastně jenom pomáhali lidem v nouzi, a ne žádným teroristům. Na druhou stranu ale vypověděli, že osoby, které si u nich za odměnu nechaly udělat doklady, neznali. Důvěryhodnost výpovědí členů byla dle očekávání nízká, blíže v bodě Zvláštnosti stop a vyšetřování.

Zásadní důkazy přinesly odposlechy a záznamy z telekomunikačního provozu mezi jednotlivými členy, kdy se jednoznačně ukázalo, že se jednalo o dlouhodobou systematickou činnost s konkrétním rozdělením úkolů. Jeden z hovorů dokonce proběhl i z věznice poté, co tam byl Z. K. na měsíc umístěn. V tuto dobu Z. K. skupina rychle nahradila řadovým členem T. A.

V tomto případě se nijak nepotvrdilo, že by žena nebo mladší muž měli ve skupině jakkoli nižší postavení než ostatní řadoví členové. Oba se aktivně podíleli na činnosti skupiny, žena se podílela na zajištění padělaných nebo pozměněných dokladů a mladší muž na komunikaci, shromažďování podkladů a podobně, přičemž státní zástupce ho dokonce označil jako osobu klíčovou pro území Německa. Zřejmě především z důvodu rozsáhlých kontaktů tohoto člena. Je však nutné poznamenat, že T. A. neměl v rámci skupiny žádné rozhodovací pravomoci, neúkoloval ostatní členy, a ani nebyl vůdcem A. A. pověřen předáváním informací, tím pádem o něm nelze uvažovat jako o středním článku skupiny.

Na odhalení této organizované zločinecké skupiny se podílely také německé orgány činné v trestním řízení, a to když několikrát zadržely a otevřely zásilky skupiny v přepravě a ve spolupráci s příslušnými českými orgány ztotožňovaly osoby, kterým měly padělané nebo pozměněné doklady v zásilkách patřit. Jednu ze zásilek padělaných dokladů již do přepravy nevrátily. Jednotliví členové poté v telefonních hovorech dlouho probírali, co se stalo s touto zásilkou, ovšem svoji činnost nijak neutlumili. Byly také vydány Evropské zatýkácí rozkazy a příslušné německé orgány poskytly do řízení listinné důkazy.

O závěru, že na pozadí mohla existovat větší organizovaná zločinecká skupina, svědčí mimo jiné to, že členové ve svých výpovědích zmiňují, že na začátku je kontaktoval kdosi, koho dříve neznali, s tím, zda nejsou schopni zajistit padělané nebo pozměněné osobních dokladů pro své krajany, což je poměrně zvláštní způsob navázání prvního kontaktu. Mohlo by se jednat například o vytipování nových členů větší organizované zločinecké skupinou. To by také odpovídalo pocitu členů, že jsou pouze prostředníky a že úmysl podílet se na organizované činnosti zločinecké skupiny nepojali sami. K samotnému seznámení „výrobců“ a vůdce A. A. došlo přes neztotožněnou osobu z hospody. Jeden z členů organizované zločinecké skupiny, konkrétně T. A., ve své výpovědi zmiňuje, že si zprvu někdo z jeho známých objednal doklady u osoby, kterou ale následně „zavřeli a jiní

lidé ho požádali, aby zkusil kontaktovat A. A., jak to s těmi doklady vypadá,“ když následně dostal telefonní číslo a tím začala jeho činnost. Navíc vypověděl, že jeden z členů měl být u známých postřelen. Jak bylo ale výše zmíněno, věrohodnost výpovědí členů této organizované zločinecké skupiny je nízká. Státní zástupce předložil skutečnosti naznačující napojení na teroristické organizace, avšak tyto skutečnosti nebyly v řízení prokázány. Odvolací soud tyto skutečnosti označil za „podezřelé dění“, které však z provedených důkazů nelze změnit v jistotu beze všech pochybností. Jeden z důkazů byl navíc před soudem nepoužitelný s ohledem na jeho získání.

Závěr

Tato práce má poskytnout ucelený pohled do vzniku a fungování organizovaných zločineckých skupin po obecném vymezení organizované kriminality jako takové. Za výzkumné metody byla zvolena analýza dokumentů a poznatků z odborných publikací a dvě případové studie z českého prostředí vycházející ze soudních rozhodnutí. Některá kriminologická témata jsou rozšířena o trestněprávní hledisko.

Při konfrontaci teoretických poznatků z prvních pěti částí této práce a závěrů z případových studií můžeme říct, že slabinou organizovaných zločineckých skupin je beze sporu komunikace skrze mobilní telefony a e-maily, kterou orgány činné v trestním řízení dokáží velmi účinně sledovat a která se posléze stává zásadním důkazním materiálem před soudem. Potvrdilo se také, že organizovaná kriminalita je páchána ve většině případů muži staršími 30 let. Nízká byla i účast žen. Na druhou stranu pozice ženy v organizované zločinecké skupině nebyla nijak podřadná, avšak nutno konstatovat, že ve skupině byl její bývalý manžel. Struktury organizovaných zločineckých skupin se také ukázaly jako velice rozmanité a potvrdilo se, že v nich hraje roli vzájemná důvěra, etnikum, náboženské vyznání, země původu, ale i předchozí trestná činnost, díky které se seznámila první rozebíraná skupina. Navazování nových kontaktů se dle očekávání projevilo pro skupinu jako problematické. Rovněž z případových studií vyplynulo, že nedbalost členů v neformálních uskupeních je celkem častá, což by mohlo být mimo jiné způsobeno absencí násilí. Osobnost vůdce se pak ukázala jako velice zajímavé téma, přestože mu není věnována v dosavadní odborné literatuře přílišná pozornost. První případová studie potvrdila závěry Bovenkerka o extraverci a poruše osobnosti u vůdců organizovaných zločineckých skupin. V případě druhé případové studie bohužel soud takto podrobně jednotlivé členy nezkoumal. Možná právě proto, že z důvodu absence násilí v této skupině se jeví jako málo patologičtí, jak ostatně uváděl Bovenkerk v kapitole Osobnost vůdce. Klíčová se také ukázala mezinárodní spolupráce jak pro odhalení skupiny, tak pro získání důkazů. Obě rozebrané skupiny zapojily do své trestné činnosti nějaký mezinárodní prvek. S ohledem na popsané okolnosti se tím první skupina snažila ztížit své odhalení, zatímco u druhé skupiny šlo spíše o rys jejich trestné činnosti a uspokojení poptávky.

Známé je prohlášení, že odhalená organizovaná kriminalita je špatná organizovaná kriminalita. K odhalení organizované kriminality se musí na jednom místě a v jeden čas sejít projev slabiny organizované zločinecké skupiny a bdělý a připravený vyšetřovací orgán či jiná instituce, například finanční instituce nebo rejstříkový soud. To není jednoduchý úkol,

a proto musíme úvahy o organizované kriminalitě rozvinout nad rámec nám viditelného, proto se musíme neustále ptát, jak to dělat lépe, nepolevit, ptát se pachatelů na jejich motivace, ale nespokojit se jen s tím. Organizovaná kriminalita je jako slon v příběhu Tři slepci a slon. Tři slepci chtěli poznat slona, jeden ho chytl za ocas a myslel si, že slon je jako provaz, druhý ho chytl za hlavu a myslel si, že slon je jako kmen stromu a třetí slona chytl z boku a myslel si, že slon je jako zeď. Pokud chceme poznat organizovanou kriminalitu, nemůžeme se spokojit s jedním úhlem pohledu.

Organizovaná kriminalita tady byla, je a bude. Lze si ale jen domýšlet, co by nastalo, pokud bychom na boj s ní rezignovali. Krok správným směrem bude důrazná ochrana svědků, aktivní práce na zlepšení důvěry v policii, odčerpávání výnosů z trestné činnosti, poskytnutí bezpečného zázemí policejním orgánům, státním zástupcům a soudcům a objektivní informování veřejnosti o následcích organizované kriminality. Byla to taky zřejmě z velké části právě organizovaná kriminalita, která donutila státy ke spolupráci na mezinárodní úrovni.

Organizované zločinecké skupiny mají sílu. Musíme proto také vystupovat jako morální, spravedlivá a mocná společnost, která motivuje účastníky organizovaných zločineckých skupin ke spolupráci s orgány podílejícími se na boji proti organizované kriminalitě. Lhostejná a sobecká společnost, k tomu neschopná odpouštět, tak není příznivým prostředím. Svým způsobem by se tak dalo říct, že k potlačení organizované kriminality může přispět i minimem každý z nás, jelikož jsme této společnosti všichni součástí. Diskriminací a vyloučením „nepohodlných osob“ přímo přispíváme příčinám vzniku organizovaných zločineckých skupin. Špatné a často nespravedlivé zacházení ze strany společnosti založené zprvu například pouze na předsudcích a stereotypech a následná frustrace osoby může významně přispět k tomu, že se osoba dá na cestu zločinu. Pokud si připustíme, že trestné činnosti je schopen každý člověk, je dle mého názoru důležitá a zajímavá též otázka, co většině lidí brání ji páchat.

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
EUR	Společná evropská měnová jednotka
Eurojust	Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (<i>The European Union's Judicial Cooperation Unit</i>)
Europol	Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (<i>European Police Office</i>)
FBI	Federální úřad pro vyšetřování amerického ministerstva spravedlnosti (<i>Federal Bureau of Investigation</i>)
IT	Informační technologie
Interpol	Mezinárodní organizace kriminální policie (<i>International Criminal Police Organization</i>)
Kč	Korun českých
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu
OSN	Organizace Spojených národů
SMS	Služba krátkých zpráv (<i>Short Message Service</i>)
SRN	Spolková republika Německo
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
USB	Univerzální sériová sběrnice
USA	Spojené státy americké

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled počtů skutků v roce 2016 až 2019 – Účast na organizované zločinecké skupině.....	6
Tabulka č. 2: Přehled počtů skutků v roce 2020 a 2021 – Účast na organizované zločinecké skupině	6
Tabulka č. 3: Společenské kriminogenní faktory dle oblastí výskytu	17

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Struktura skupiny (zbavení osobní svobody, vydírání, vraždy)	44
Obrázek č. 2: Struktura skupiny (padělání a pozměnění veřejné listiny)	48

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

ALBANESE, Jay. *Organized Crime: From the Mob to Transnational Organized Crime. Seventh Edition.* USA. Elsevier, 2015, 432 s. ISBN: 978-0323296069.

BUDKA, Ivan. *Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu. Vydání: první.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, 118 stran. ISBN 978-80-7338-169-1.

CEJP, Martin, Šárka BLATNÍKOVÁ, Lucie HÁKOVÁ, Jakub HOLAS, Ivana TRÁVNÍČKOVÁ a Jiří VLACH. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 211 s. ISBN 978-80-7338-155-4.

FIJNAUT, Cyrille, Letiza PAOLI. *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond.* The Netherlands. Springer Dordrecht, 2004, 1074 s. ISBN 978-1-4020-2615-7.

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie. 5. aktualizované vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2019, 587 s. ISBN 978-80-7598-554-5.

JELÍNEK, Jiří. *Kriminologie.* Praha: Leges, 2021, 631 stran; 21 cm. ISBN 978-80-7502-499-2.

KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021, 417 s. ISBN 978-80-7380-859-4.

MAREŠOVÁ, Alena. *Násilí uplatňované organizovanými skupinami a organizovaným zločinem: Analýza vybraných případů vražd a vydírání.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, 104 s. ISBN 80-7338-022-6.

MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika. 2. přeprac. a dopl. vyd.* Praha: Beck, 2004, 583 s. ISBN 80-7179-878-9.

NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice, 1. vydání.* Praha. Themis, 2003, 402 stran. ISBN 80-7312-018-6.

SCHEINOST, Miroslav, Martin CEJP, Petr POJMAN a Tomáš DIVIÁK. *Trendy vývoje organizovaného zločinu a jeho vybraných forem.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2018, 154 s. ISBN 978-80-7338-171-4.

SCHEINOST, Miroslav a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, 228 s. ISBN 978-80-7338-200-1.

SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů.* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 238 s. ISBN 978-80-7338-096-0.

VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky. 3. vydání.* Praha. C.H. Beck, 2019, 585 s. ISBN 978-80-7400-732-3.

VON LAMPE, Klaus. *Organized Crime: Analyzing illegal activities, criminal structures, and extra-legal governance.* USA. SAGE Publications, Inc, 2016, 467 s. ISBN 978-14-5220-350-8.

Komentáře

Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání.* [online]. Praha: C. H. Beck, 2023.

Šámal, P. a kol.: *Trestní řád. Komentář. 7. vydání.* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013.

Seznam použitých internetových zdrojů

BOVENKERK, Frank. “Wanted: Mafia boss” - *essay on the personology of organized crime. Crime, Law and Social Change.* [online] The Netherlands. Kluwer Academic Publishers, 2000, [cit. 7.7.2023] 225-242 s. DOI:10.1023/A:1008381201279.

POLICIE ČR. ZVEŘEJNĚNÉ INFORMACE 2020: *Statistické údaje*. [online]. 22. 7. 2020 [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2020-statisticke-udaje.aspx>.

POLICIE ČR. ZVEŘEJNĚNÉ INFORMACE 2022: *Organizovaný zločin v období od 2010 do 2021* [online]. 2.9.2022 [cit.2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/organizovany-zlocin-v-obdobi-od-2010-do-2021.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Bezpečnostní hrozby* [online]. 13. prosince 2022 [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. ZPRAVODAJSTVÍ: *Daňová kobra zachránila státu už téměř 11,7 miliardy* [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/danova-kobra-zachranila-statu-uz-temer-11-7-miliardy.aspx#>.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Společná tisková zpráva Ministerstva financí a Ministerstva vnitra* [online]. 22.4.2021 [cit.2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/danova-kobra-zachranila-statu-uz13-mili-41556#>.

MENSA ČR. [online]. [cit. 2023-07-10]. Dostupné z: <https://mensa.cz/testovani-iq/>.

INTERPOL [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/en>.

EUROPOL [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu>.

EUROJUST [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.eurojust.europa.eu>.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Centrální evidence účtů* [online]. [cit. 2023-07-06]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/centralni-evidence-uctu/>.

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použité judikatury

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2014, sp. zn. 43 T 2/2014.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. 8 To 90/2014.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2015, č. j. 7 Tdo 400/2015-147.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2020, č. j. 3 Tdo 427/2020-7253.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. srpna 2014, č. j. 15 Tdo 885/2013-151.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.8.2017, sp. zn. 11 Tdo 764/2017.

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. 9 T 79/2012.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2013, sp. zn. 9 Tdo 345/2013.

Usnesení Nejvyššího soud ČR ze dne 10. 12. 2014, sp. zn. 3 Tdo 684/2014.

Seznam ostatních zdrojů

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, Ministerstvo vnitra ČR.

Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu z roku 2000.

Výroční zpráva Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2022.

Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023.

Osobní konzultace s PhDr. Miroslavem Scheinostem dne 2. února 2023.

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je poskytnout ucelený pohled do vzniku a fungování organizovaných zločineckých skupin spolu s prací na jejich odhalování. Práce nerozlišuje mezi pojmy organizovaná kriminalita a organizovaný zločin, přičemž v celé práci používá pojmu organizovaná kriminalita v širším pojetí.

V první části práce nabízí základní charakteristiku pojmů organizovaná kriminalita a organizovaná zločinecká skupina. Zabývá se organizovanou kriminalitou v prostředí České republiky a vlivu nedávné pandemie COVID-19. Rozlišuje organizovanou zločineckou skupinu a organizovanou skupinu a ukazuje z trestněprávního hlediska, proč je jejich definice důležitá.

Druhá část představuje pachatele organizované kriminality jednak z pohledu jejich motivace k trestné činnosti a jednak z pohledu nároků kladených na takové pachatele. Nakonec pachatele dělí do skupin a rozebírá pachatele v postavení tzv. bílých koní, včetně jejich formy zavinění a trestání.

Pokud už máme představu o pachatelích, můžeme pokračovat ve třetí části samotným vznikem organizovaných zločineckých skupin, a to příčinami vzniku, funkcí důvěry a násilí, rozšiřováním skupiny o nové členy a konečně také osobností vůdce.

Ve čtvrté části navazuje práce představením základních struktur, do kterých se mohla vzniklá organizovaná zločinecká skupina vyvinout.

Předposlední pátá část je věnována odhalování organizované kriminality. Zde práce používá jak kriminologické poznatky, tak instituty trestněprávní. Věnuje se nutné spolupráci jednotlivých orgánů pro úspěšné odhalení organizovaných zločineckých skupin a snaží se identifikovat a blíže popsat slabá místa skupiny.

Poslední část je věnována analýze dvou případů odhalených organizovaných zločineckých skupin, které řešily soudy ČR. Pozornost je zaměřena na vznik a strukturu skupiny, osobnost vůdce skupiny, vztahy ve skupině, instituty užití k odhalení skupiny a slabá místa skupiny.

Klíčová slova

- Pachatelé organizované kriminality.
- Organizovaná zločinecká skupina.
- Boj proti organizovaným zločineckým skupinám.

Abstract

The aim of this thesis is to provide an insight to the formation and functioning of organized criminal groups together with work on their exposure.

In the first part of the thesis, it offers the basic characteristics of the terms organized crime and organized criminal group. It deals with organized crime in the Czech Republic and the impact of the recent COVID-19 pandemic. It distinguishes between the terms organized crime group and an organized group and displays why the definition is so important from a criminal law point of view.

The second part presents the perpetrators of organized crime, both from the point of view of their motivation for criminal activity, and from the point of view of the demands placed on such perpetrators. Finally, it divides the perpetrators into groups and analyses the perpetrators which are in the position of so-called white horses, including their criminal liability.

If we already have an idea about the perpetrators, we can continue in the third part with the very formation of organized criminal groups, namely the causes of their formation, the function of trust and violence, the expansion of the group with new members and finally also the personality of the leader.

In the fourth part the thesis continues by presenting basic structures into which the organized criminal group could develop.

The penultimate fifth part is devoted to the exposure of organized crime. Here, the thesis uses both criminological knowledge and criminal law institutes. It deals with the necessary cooperation of individual authorities for the successful detection of organized criminal groups and tries to identify and describe in more detail the weaknesses of the group.

The last part is devoted to the analysis of two cases of exposed organized criminal groups that were dealt with by the courts of the Czech Republic. The analysis is focused on the formation and structure of the group, the personality of the group leader, the relationships in the group, the institutes used to expose the group and the weaknesses of the group.

Key words

- Perpetrators of organized crime.
- Organised criminal group.
- Fight against organized criminal groups.